

A HÉT

HUSVÉTI SZÁMA

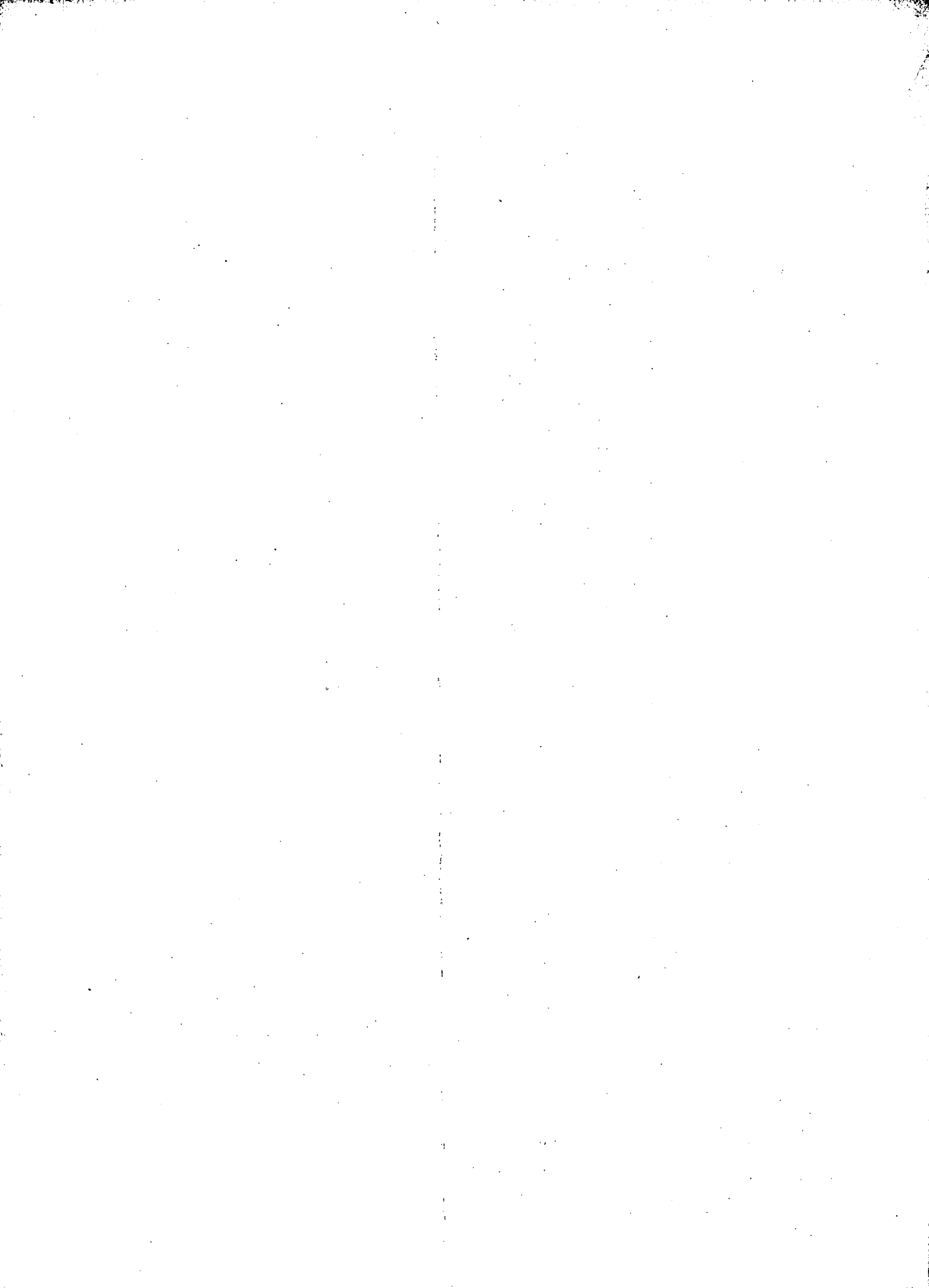
1904

INNOCENT FERENCZ

SANGUIS SANCTUS

*A Könyves Kálmán
jogostiványa*

MÉRJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési feltételek:

Egész évre ... kor. 20.—

Félévre ... > 10.—

Negyedévre ... > 5.—

Egyes szám ára 40 fillér.

A HÉT

POLITIKAI ÉS IRODALMI SZEMLE.

SZERKESZTI KISS JÓZSEF.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

VIII., Röck Szilárd-utca 18. sz.

Hirdetések

felvétele ugyanott.

Kéziratok nem adatnak vissza

— Budapest, április hó 3. —

Április 1-ével kezdődött az új évnegyed.

Azon tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetése márczius végével lejárt, tisztelettel kérjük, hogy előfizetéseiket minél előbb megújítani sziveskedjenek.

Előfizetési feltételek: Egész évre 20 kor. Félévre 10 kor. Negyedévre 5 kor. Mutatványszámok ingyen.

A HÉT kiadóhivatala,

VIII. ker., Röck Szilárd-utca 18. szám.

Krónika.

Husvétii tojások.

Nagypéntek.

I.

Egy ur fogpiszkálót kér.

Széjjelnéztem az asztalon, aztán csöngöttem és a megbotránkoztatott ember czélzatos nyugalmaival rászóltam a pinczérre:

— Fogpiszkálót kérek!

— Igenis, kéremásson!

A pinczér elrohant.

Ebben a pillanatban fönt, a magas Árvában, vagy száz tót rohant ki, éles baltával, fűrészszel, neki a magas erdőségeknek. Egy ur fogpiszkálót kér! Az első fejszedöngésre a harkály ijedten hagyja abba kopácsolását és röptül a fiókjaiért: menekülünk, egy ur fogpiszkálót kért! És zug az erdő s a farkas is fogvaczogva húzódik mélyebben a rengetegbe: egy ur fogpiszkálót kér!

Dörögve, recsegve, roppanva dőlnek meg a faóriások. Arra szalad a Vág vad vize: mi baj?

— Egy ur fogpiszkálót kért!

A Vág ész nélkül kapja magába a fatörzseket és lezudítja a mélységbe. Ott várja már a fűrészmalom. Az Abruzzók egyik osteriájában ül egy csapat szegény ember. Egyszerre felriad, az ablakon beharsan az ijedt kiáltás: egy ur fogpiszkálót kér! Rohanvást fölkerekednek s ott teremnek a hegy lábán, a fűrészmalomban. Kukoriczához szokott gyomruk nehezen bírja a krumplit, grappához szokott torkukon égetve szalad le a higitott spiritusz. Egyik-másik ott hal meg, a többi csinálja a szálfából a deszkákat; muszáj, mert egy ur fogpiszkálót kért.

Sziléziában ötszáz komor bányász otthagyja ágyát s csákányával, lámpásával lebecsátokozik a mélységbe. Fejti az ősvilág oldalát, tompán, visszhangosan szaladnak az

apró kocsik, dübörögnek a gőzdaruk, roskadoznak a vasuti kocsik. Hamar, hamar, köszén kell, de sok, egy ur fogpiszkálót kért.

Áll a vonat, megy a vonat. Végig a négyszáz kilométeren őrházak, azokban őrk. A bureaukban hivatalnokok, a pályán rabszolgák. Rettentő, gépies, emberfölötti, katonás szervezet. Vigyázni kell nagyon: egy ur fogpiszkálót kért!

S valahol pörögnek az orsók és elcsigázott leányok állnak mellettük. Készül a piros fonál. S valahol, egy hosszú, mély és világtalan oduban kötögetik őket apró csomagokba. És hajnali órában nyikorognak a boltok vas zárai és álmos emberek jönnek álmos emberekhez: egy ur fogpiszkálót kér; s az egyik adja, a másik megveszi a fogpiszkálót s közben szervezkedik a bíróság, mely vigyáz, hogy egyik a másikat meg ne csalja és talpon áll a rendőrség és vigyáz, hogy egyik a másikat meg ne lopja.

A borfiu pedig egy szempillantás alatt élembe keríti a sótartót, tisztelettel mondván:

— Tessék a fogpiszkáló!

— Nagy isten — gondolom elrémülve — hol vagy Faraók világa, te nagy, te igazságos, te emberséges világ, mikor valakinek egyetlenné, királynak és félistennek kellett lennie, hogy népek szolgálják ki s akinek szavára, ha fölkerekedett a rabszolgahad, hát évezredekre szóló gulák emelkedtek! Most itt ül egy szürke alak, egy harmadrangu vendéglő sarkában s két koronát költve, egy világot mozgat meg, családokat zavar ki nyugalmaiból, kifosztja az erdőt és a föld gyomrát, ezernyi nyugtalanságot, mozgást, lőtás-futást idéz elő s generációkat hajt a jármába, mert meg akarja piszkálni a fogát!

Mikor pedig fizetség után odalököm a fiunak a négy fillér borraivalót, véghetetlen pökhendiséggel czáfolom le magamat:

— Bolond vagy, öcsém, ezt a sok embert nem rabigába hajtod, hanem kenyeret adsz nekik. Mi lenne belőlük, ha nem volna ur, aki fogpiszkálót kér?

II.

Rabolni akarnak!

A Lehel-téren a kétezer kocsisnak egyszerre eszébe jut:

— Raboljuk ki a nyugoti pályaudvar raktárait!

Meghallja a rendőr, akinek ötven korona a havi fizetése és három gyerekből, meg két feleségből áll a családja s rémület szállja meg a szívét:

— Ki akarják rabolni a nyugoti pályaudvar raktárait!

A telefon rémülten adja le a hírt s a kétezer fuvaros elé rohanvást száguld hat lovasrendőr, a fizetésük hatvan-hatvan korona, hogy mennyi a gyermekük s mennyi a feleségük, azt nem tudom.

Vajjon előbb érnek-e oda? Szívszorogva, lélekzetvesztve, ez az aggodalmuk. Hála istennek, előbb értek oda s ez nagy boldogság. A dühödt vad sereg rájuk röpti a közuhatagot: üssük agyon a rendőröket! — Meghaltok, kutyák! S a rendőrök kivont karddal neki-mennek az ezereknek, a köveknek, az öklöknek és dorongoknak, egyik-másik lefordul a lóról s a nyugoti pályaudvar raktáira gondol, nem a feleségeire, meg a gyermekeire. Ha segítség nem jön, mind odavész, de kitartanak, nem is remélve, hogy jön számukra segítség.

De ime, mégis! Csattognak a patkók, ordítanak a dühödt támadók, durrognak a revolverek, a martalóc-had vad futásban menekül, a nyugoti pályaudvar raktárai meg vannak mentve.

De különben is be voltak biztosítva!

III.

A kolbászban krumpli van!

Jönnek a hentesek a tekintetes urhoz és becsületes képpel panaszkodnak:

— A konkurrens krumplilisztből és paczalból csinálja a kolbászt.

Fölháborodik a tekintetes ur:

— Igaz ez? Rettentő!

S megteszi jelentését a nagyságos urnak.

— Ezeket a rablókat föl fogom akasztatni. Így csinál a szegény népet! — S beleordítja a könyomatosba:

— A kolbászban krumpli van!

Meghallja a polgármester és erélyes intézkedéseket tesz. Meghallja a miniszter és törvényjavaslatot csinál a krumpli ellen, mely a kolbászban van.

S meghallja a szegény ember is, aki a kolbászt eszi.

— Ugy? — mondja — a kolbászban krumpli van? Nem is tudtam.

És nyugodtan eszi tovább...

IV.

A részvét.

— Szörnyűség! — rebegi égnék meredő hajjal a színházdirektor s nézi, mint ugrálnak le a negyedik emelet lángjai közül a szerencsétlen asszonyok a mélység kövezetére. — Zsiványosság, gazság, hogy ilyesmi lehetséges! Ezeknek meg kellett halniok, hogy az az áruházaz ezer koronát megspóroljon. Be kell csukni ezeket a boltokat és ezeket az embereket.

A bazárosok pedig rémülten és aggódva lesik a kommisziókat s szónokolnak a polgármesternek: a kereskedelem amugy is pang, óriási terhek, semmi jövedelem, ezért a kereskedőket nem szabad holmi rendszabályokkal tönkretenni.

Leég Chicagóban a színház.

— Irtózat! — kiáltja az áruházaz — nálunk a színházak valóságos füstfészkek és embercspadák. Be kell csukni őket, vagy át kell építeni, az emberélet mindenekfölött való!

S a kommiszióknak jajgat a színházdirektor: tönkre akarják tenni a művészetet? Amit önök követelnek, tönkre teszi a művészetet. Az nem bizonyos, hogy tűz üt ki, de ha ezeket az elővigyázati rendszabályokat rám olvassák, bizonyos, hogy a színház megbukik. Minden tűzveszélyes és semmisen az. Ott vannak az áruházak, tessék azokat tűzmentesíteni!

Kóbor Tamás.

Feltámadás.

Ha meghalok, négy deszka ne övezzen,
Az irás szerint ne fedjen lepel,
S ahová tűz az arany nap sugára,
Szabad mezőkön temessenek el.

S ha jó az ősz viharja, fergegetje,
Ha zimankóval, hóval jó a tél,
Mosson eső, enyészszem sárrá, röggé,
Mint az avarban elporló levél.

Oh, de hamvam tapadjon legelőszőr
A maghoz, mit munkáskéz elvetett,
Oh, de köszöntsem szűz rügyfakadásban
Elsőnek a termő kikeletet...

S mit életemben oly nagyon imádtam,
Mitől lelkem szint, sugarat kapott,
Szívjam magamba akkor is először
Az éltet ontó, isteni napot.

Pásztor Árpád.

Idő, te hű...

Idő, te hű, te egyetlen barát,
Elfásult szívem tűnő melegével
Oh hadd köszöntöm ezt a dalt read!

Te szövögetted éjen-napon át,
Vesztett remények, ábrándok fölé
A feledésnek sűrű fátyolát.

Mély elmerengés boldog percziben
Halkan, titokzatosan csengve,
Te ringattál el mindig szelíden.

Hány bűvös dallamod rezg még fülemben
Távol harangok lágy zsongásaként
S hány órád illatja feledhetetlen!

Te segítettél át a ma sötétjén,
Göröngyös pályám útvesztőiben
Dicső, magasztos holnapot igérvén.

És te borulsz majd elhagyott siromra,
A meddő harcban elhullt álmodónak
Sejtelmes, édes altatót dudolva...

Kún József.

A BERZSENYI LEÁNYOK TIZENKÉT VŐLEGÉNYE.

(Tollrajzok a mai Budapestről.)

Írta: AMBRUS ZOLTÁN.

X.

A tengeri kigyó.

(Alt-Aussee-ban, a tóparton. Elza és Soroksáry Miska gróf, akik bicziklin jöttek idáig, egy padon pihennek.)

MISKA: Nézze, Elza, milyen csendes a víz! Olyan csendes, mint a minisztérium délután fél négykor. És milyen szép színe van! Olyan szép színe van, mintha nem is volna igazi víz, csak úgy ide volna kenve, ultramarin-festékkel. Tulajdonképpen egy ronda kis pocsolya az egész. És mégis szomorúvá teszi az embert, a fene tudja mért. Csupa romantika, csupa ábránd, csupa szentimentalizmus. Ha sokáig nézem, még megkergülök tőle. És ez mély; mély, mint egy kút; mély, mint a nyavalya, hogy vinné az ördög!

ELZA: Maga ma fel van huzva.

MISKA: Ez onnan van, mert ma egész nap oda vagyok ettől a komisz szerelemtől, csapna bele a mennykő! Mivé lettem, az ebugattát! Két héttel ezelőtt még kutya bajom; és egy átkozott napon összeakadok magukkal... magával, akit ismerek, mint a rossz pénzt... és püff neki! Ugy jött ez, mint a hideglelés. Miért is jöttek ide, fékomadta! Most éjszaka vigan horkolnék, nappal meg járnám a bolondját. De egyszerre csak elibém áll, mint a Tavasz, Botticellitől, bozontos hajjal, kipirulva, és én nem ismerem rá, aztán meg nem ismerem magamra! A teremburáját! Hát kellett ez nekem?! Mit is jövök ide, a pokolba, a helyett, hogy otthon ülnék, a vaczkomban, a kutya-fáját! De hát mit lehessen tenni róla?! Tudom, hogy ostoba vagyok; ostoba, mint egy szerelmes viziló, mint egy lóvá tett bika, mint egy lerészegített fenevad. De azért mégis fáj a szívem, és ha arra gondolok, hogy maga talán csak ingerkedik velem, kedvem volna elbődülni. Persze, maga semmit se vesz komolyan. Szív, szerelem, mi az? Smarn. Hát sebaj. Én értem azt, ha valaki mindent kinevet. Azelőtt én is egy húron pendültem magával. Hanem egyszerre belém ütött a mennydörgős mennykő és most ne neked, szegény fiu! Hát jól van, Elza. Ha magát csak mulattatja az, hogy én ennyire veszködöm, lelke rajta, sebaj, úgy kell nekem! Bánja is maga, hogy mi történik velem! Ha az epedéstől elvisz az ördög, ha a féltékenységtől meggárgyulok, az magának bliktri. Maga és szeretni! Olyan nincs! Hogy az életem nem ér egy fakovát, hogy a nyomorékja vagyok ennek a heccznek, annál jobb, lesz mit nevetni a városban! Hát jól van, azt a czudar mivoltát ennek a pocsék világnak! Nem bánom, ne széressen; de tűrje el, hogy szeretem, mert ha nem, a nyüstyt!... No jól van, nem mondok többet. Csak egyet mondok. Ha maga visszaszítja azt a keveset,

amit ígért... hej, Elza, az áldóját!... Hát persze, az ember nem csinál szcczénákat... mit tegyen?... tovább vonszolja a nyomoruságát... adta lelke, ezt a rongy életet még ellökni se érdemes!... de akkor, Elza, akkor nekem löttek!

ELZA: Mióta a Vigszinházban megtanult szerelmesen beszélni, kezdek hinni magának.

MISKA: No, nem veszem észre!

ELZA: Pedig úgy van. Ha csak fél annyit érez, mint amennyit káromkodik, szavamra, meg vagyok elégedve. Lánczos, lobogós, ez már beszéd! De, hallja, ha csak be akar csapni ezekkel a szép szavakkal!...

MISKA: Csak mulasson!

ELZA: Ne mondjam meg, hogy maga kezd nekem tetszeni?

MISKA: Szép, csak hogy egy kicsit lassan megy a dolog.

ELZA: Egyelőre elégedjék meg azzal, hogy nem szívok vissza semmit. Egy félesztendeig nem megyek feleségül máshoz, és ha egy félesztendő mulva el fogom hinni, hogy ez a nagy szerelem nem Spiegelfechtereit...

MISKA: Magát meggyőzni erről!...

ELZA: No, nem tartozom azok közé, akik könnyen fognak tüzet, az bizonyos... De soha sem kell desperálni... és azt képzelem, hogy ha aztán egyszer sikerül a dolog... Nem gondolja, hogy a hozzám hasonlók amilyen nehezen hisznek el valamit, olyan erősen hisznek, ha egyszer beugrottak?!... Ha én férfi volnék, nekem az olyan leányok tetszenének, amilyen én vagyok. Azt gondolnám, hogy csak azokat érdemes szeretni, akik nem könnyen vesznek el az eszöket, mert ezek, ha mégis elvesztik, nem találják meg egyhamar.

MISKA: Csak ugrasson, csuf kaczer, ugrasson!... Mintha még nem volnék kellőképpen megőrülve!... Az argyelussát!...

ELZA: Pardon, én nem kaczerkodom, én csak filozofálok. Már csak azért se kaczerkodom, mert, sajnálatomra, semmi egyebet nem ígérhetek, csak azt, amit maga kevésnek mond... hunczut az, aki többet ígér, mint amennyit megtarthat. Sőt, megvallom, semmi kedvem magát biztatni, mert magának bajosabb ügye van, mint egy X-nek, akit még nem ismerek.

MISKA: Ahá!... És ugyan miért?

ELZA: Mert maga diszkreditálva van előttem.

MISKA: Én?

ELZA: Na, ezt kitalálhatná. Maga végig udvarolta az egész Várai-Fejér családot, végig udvarolta a Zelmáékat, s végig udvarolta a fél Lipótvárost, arról nem is beszélve, hogy körüludvarolta a Blankát, és körüludvarolt engem is, több tourné-ban, hogy hányszor, bizony nem tudom előszámolni. Maga időnkint fölmerül a látóhatáron, mint a tengeri kigyó, mely felbukkan a habokból, aztán eltűnik, hogy később, időszaikonként, minduntalan visszatérjen, képviselni a dolgok örök körforgását. Maga édes mindnyájunk állandó vőlegény-jelöltje. Ahányszor visszament egy-egy partija, s ahányszor nekünk ment vissza egy-egy partink, maga mindannyiszor újra meg újra megjelent nálunk, újra meg újra feldobogó szível s

olyan arczczal, mintha semmire se emlékezni, mintha egy héttel előbb semmi se történt volna. Számítsa ki, hány-szor nem ment össze sehogyse a partija, hány partija ment vissza Blankának, számítsa ehhez az én két szomorú esetemet, s a végeredmény az, hogy maga, mint kérő, már jubileumot tarthat.

MISKA: Az más. Akkor nem voltam szerelmes.

ELZA: És mégis idült házassági mániában szenvedett.

MISKA: Ez csak azt jelenti, hogy mindig nagy érzékem volt a családi élet bensősége iránt. Az apám, a nagyapám, a szépapám, mind megházasodtak, és én örökölttem tőlük a házasságra való hajlandóságot. De senkinél sem tudtam megállapodni, mert nem voltam szerelmes. Most pedig szerelmes vagyok, kutyateringgettét, szerelmes, mint egy bivalybornyu, mert ha néha most is viccelődöm a Zelma-féle lányokkal, ez csak külszin, forma, társaságos tónus, s valójában nem vagyok vidám ember, hanem egy összetört szívű szerencsétlen... egy Asra, aki meghal, mert szeret... nem a régi ember, csak multak árnya, elhaló sóhajtás... egy etruszk váza, mely megrepedt egy legyezőcsapástól, szóval egy nyomorult, azt a fűzfán fűtyülő rézangyalát a csillagmiriádnak!

ELZA: Azelőtt is mindig a szerelmet emlegette. Csakhogy azelőtt kelleméztette magát, a régi, most megkáromkodik, az új divat szerint.

MISKA: Ha beleugrom ebbe a tóba, elhiszi, hogy szeretem?

ELZA: Ne ugorjék bele. Először, mert ez nem bizonyíték, és másodsor, mert ha csuron vizesen viszem haza, azt hiszik, hogy én is megbolondultam.

MISKA: Legjobban szeretnék leugrani a második emeletről. Ha kitörném a lábamat, csak azért, hogy bebizonyítsam a szerelmemet, nem kételkednék többé bennem, aki lelke van! Csakhogy maga nem jönne feleségül egy sánta emberhez.

ELZA: Na hát tegyünk le erről is. Remélem, találunk valami ügyesebb bizonyítékot.

MISKA: Én nem remélem. Aki elítél valakit, egyesegyedül azért, mert az a boldogtalan, valaha, zöld korában, udvarolgotott erre-arra...

ELZA: Ó, nem csupán ez diszkreditálta előttem! Ez csak egy részlet. A fődolog az, hogy az egész embert nem tartom eléggé megbízhatónak.

MISKA: Például miért nem?

ELZA: Például azért nem, mert soha se láttam tökéletesebb zsur-hiénát. Egy ember, aki az életét végig teázta! Aki otthon van minden lányos háznál a király-utczai fasortól a Krisztinavárosig! Aki a szezon hat hónapjában soha se vacsorál otthon, vagy a vendéglőben, hanem mindig *en ville*, s a haute-saisonban egy este három színházban és négy családnál fordul meg! Aki könyvet vezet a meghívásokról, mert különben a teendőit nem tudná nyilvántartani, aki, ha zongoráznak vagy énekelnek, titokban alszik egyet, aki... de hagyjuk ezt, mert minek bosszantsam meg, éppen akkor, amikor kezdem kedvesnek találni?!... Szóval, maga és a komolyság, maguk ketten, Miska, soha se fognak találkozni. Aki annyira társas lény, mint maga, abból lehet minden, még miniszter is... bár ha a minisz-

tériumban úgy halad előre, ahogy eddig, akkor csak százhetven éves korában lesz miniszter... csak egy nem lehet, Miska, olyan férj, amilyennek én akarom a magamét, ha ugyan lesz... mert már kezdek felhagyni minden reményemmel.

MISKA: Maga nem tudja, hogy én mire vagyok képes!

ELZA: Nagyjában el tudom képzelni. Nem az a baj, fiam, hogy nem ismerem eléggé magát, ellenkezőleg, az a baj, hogy túlságosan ismerem. És éppen azért nem bizom benne, hogy jöhet olyan idő is, amikor más szemmel nézném magát. A gyöngéit nagyon is tisztán látom, kár; a jó tulajdonait könyv nélkül tudom, sőt már észre se veszem, s ez még nagyobb kár. A maga részéről meglepetéseket nem igen remélhetek, és a meglepetések reménye nélkül nincs szerelem. Ha abban, akihez vonzódik az ember, nincs többé semmi ismeretlen, a langyos barátság nál nem igen megyünk túl. Ez szomorú, a kutyafáját, de így van. Nézze, ha el tudnám hinni, hogy csakugyan szeret, és amugy igazán... böcsületesen, az angyalát!... akkor én is tudnám szeretni magát, rögvést, abban a minutumban... nem tudom mért, de így van... annyira sokra tartom a szerelmet... mert én azt hiszem, hogy ez soha se maradhat egyoldalú... olyan tűz az, hogy a másik oldalra is jut belőle meleg... De nem tudom elhinni, lelkem, legalább egyelőre nem s félek, hogy soha sem, ehhez maga nekem túlságosan ismerős. Ha mindjárt ilyen kemény káromkodással kezdte volna, hamarjában talán belébomlhattunk volna egymásba. De, istenem, maga már harmadszor kezd újra a dolgot! És ha most több buzgalommal lát hozzá, mint előbb, ez egy kicsit későn történik. Az efféle nem nyer a fölmelegítéssel, mint a káposzta. Aki elmulasztja a moment psychologique-ot, az elvesztette a partit és tartok tőle, Miska, hogy maga a kedvező alkalmat már régen eludvarolta, nem tudom melyik Zelmánál.

MISKA: Az igazság az, hogy maga egy hideg teremtes, aki most csak arra gondol, hogy én nem vagyok valami fényes parti, mert szegény vagyok.

ELZA: No hát valami különösen fényes partinak csakugyan nem tartom, ha éppen erre akar hivatkozni...

MISKA: Mért? Azt hiszem, elég jó családból vagyok...

ELZA: Mi hasznom volna nekem a maga származásából? Azt hiszi, hogy azok az ajtók, amelyek most zárva vannak előttem, azonnal megnyílnának, ha véletlenül Soroksáry grófné vá lennék?! Ugy-e, nem? Azoknak, ott, a zárt ajtók mögött, én akkor is csak a Berzsenyi Elza maradnék. Ha még a kalapom mellé tehetném az őseit!

MISKA: Már engedjen meg...

ELZA: Csak azt akarom mondani, hogy ezeket az őseket nem számítva, valami nagy társadalmi különbség nem igen van közöttünk. Én nem juthatok bele azokba a zárt körökbe, maga meg kiköpött onnan; tehát kívül vagyunk mind a ketten, ez nem olyan nagy különbség. Megjegyzem, hogy maga, mialatt szorgalmasan járta a zsurokat, a városligeti fasortól a Krisztinavárosig, lakásról lakásra czipelve a rangját disznek, déli növénynek, meglehetősen kivetkőzött grófi jellegéből; a ranggal is úgy van, mint egyebekkel: ha sokat exponálja az ember, hamar

megkopik. Mi pedig megbecsüljük a rangunkat; egy kicsit-uj még, egy kicsit festékszagú; de megbecsüljük. És mi már nem ereszkedünk le oda, ahol maga minden nap megfordul.

MISKA: Abban igaza van, hogy meglehetősen kikoptam a társaságomból. De csak rajtam áll, hogy visszatérjek oda.

ELZA: Hogyhogy? Carrière-t fog csinálni? Negyven éves korára miniszteri titkár lesz? Ugyan menjen! A hivatal — ahol annyi szabadságot adnak magának, amennyit akar, mert a minisztériumban, akár fogalmaz, akár nem fogalmaz, maga semmiképpen se numerál — a hivatal, Miska, nem fogja magát lábra állítani.

MISKA: A hivatal! Ki beszél itt a hivatalról? Törődöm is én a hivattal! Nekem partit kell csinálnom, Elza; nekem ez olyan kötelességem, mint az anyáknak az, hogy katonákat adjanak a hazának. Ha én nem csinálnék partit, halálos vétket követnék el egész családom ellen; megcsufolnám őseimet és megrabolnám dédunokáimat. Ez meglesz; ennek meg kell lennie. Ha ugyanakkor, amikor ezt a kötelességet teljesítem, elnyerhetem annak a kezét, akit szeretek, én leszek a legboldogabb ember a világon; de ha maga nem akar tudni rólam, akkor is megteszem ezt, legfeljebb boldogtalan leszek egész életemre, örökre, a teremfáját!... Így vagy úgy: az kétszer kettő, hogy vissza fogok térni a társaságomba, és hogy úgy térek vissza, mint egy oligarcha! Meglátja, mekkorát nővök huszonnégy óra alatt! Mert mikor a mesében a boszorkánynya varázsolt Ilona visszaváltozik tündérré, az nem olyan roppant színváltozás, mint mikor egy szegény gróf hirtelen milliomos mágnássá vedlik át. A tulajdon édesapja se ismer rá, úgy megszépül egyszerre. És ez az átalakulás a mi családunkban már hagyományos. Én partit csinállok, a fiam elherdálja a vagyont, az unokám ismét partit csinál: így megy ez a mi családunkban Zápolya óta. Bizza rám. Ha egyéb bajom nem volna, a mindenségít!...

ELZA: Adok magának egy jó tanácsot. Ne vesztegessen rám ezt a félesztendőt, hanem siessen vissza a Zelmához, mondja el neki ugyanezt, a Zelmát ez a kilátás egyszerűen el fogja szédíteni. És aztán, kérem, hívjanak meg egyszer magukhoz! Nem tagadom, hogy nagyon szeretnék, legalább egyszer életemben, egy oligarchánál vacsorálni.

MISKA: Egy félesztendő mulva ennél az oligarchánál fog vacsorálni, de reggelizni és ebédelni is, mindennap. A szerelem erős, mint a halál. Akármilyen kemény a szíve, a kitartásom meg fogja hatni, átkozott kis boszorkány!

ELZA: Kivánám, hogy jó próféta legyen, bár nem remélem. Olyan kellemes volna szerelmesnek lenni!... Még egyszer, utóljára!... Aztán meg a szegény papát igazán boldoggá tenné, ha megszerezném neki ezt a kis örömet. Mondja, nem tragikus sors az övé? A barátnőjét férjhez adta és mikor ez a férj elhalálozott, férjhez adta másodszor is. A leányai pedig, a milliomos, szép és jó leányok: először... másodszor... senki többet... harmadszor!... hoppon maradnak! Hej, de fura is az élet, a teremburáját!

Krónika II.

Levél, az asszonyok dolgáról.

— márcz. 28.

Kedves Kiss, mióta most két hete itt maguknál a mi szegény nemünk dolgát szóvá tettem, egyre kapom a vitatkozó vagy magasztaló leveleket, s ezek közt legkedvesebbek a férfiktól valók, melyeknek udvariaskodása szakasztott az a hang, ahogy a mi öreg doktor bácsink szokott volt beszélni velünk, mikor szemtelenek voltunk és rosszkodtunk, de meg nem verhetett bennünket, mert kanyaróban feküdtünk. Azaz, hogy még kedvesebbek, igazán kedvesek, a kis lányok, akik el vannak a dologtól ragadtatva, csak attól tartanak, hogy talán nem is vagyok asszony, hanem asszony néven író férfi, mert oly rémséges sokat tudok. Istenem, ami az én multkori levelemnek a magja volt: nem is én irtam, hanem egy fiatal lány cikikéből idéztem, aki, én ismerem, nem hiszem, hogy öregebb volna, s egy szikrával sem kevésbé lyányos vagy »nőies«, mint alkalmasint legtöbbször az én aranyos kis publikumomnak. Abban pedig egészen bizonyos vagyok, hogy a kisasszonyok akármelyike, ha (amire igaz, hogy nem igen szoktatják őket) megpróbálja nyugodtan és komolyan végiggondolni, amikről mi szoltunk, szakasztott olyan teljesen s rémséges tudományosan tudja kisütni ezeket az igen egyszerű, világos, kézenfekvő dolgokat. Semmisem mutatja égrekiáltóbban a mi rabszolgáságunkat, mint hogy magunk is dupejei vagyunk a férfi-elhittségnek, mely a mi gyenge asszonyi elménk számára elérhetetlennek gondolja azt, amit az ő fenséges elméje gondolt ki. Pedig, megfordítva: az az igazság, hogy semmi olyan nagyszerű vagy csodálatos nincs a világon, amit, ha egy ember fel tudott érni észszel, fel ne érné a másik is — csak, mondom, ez a »másik« ne becsülje alá a maga esztét és tehetségét, s ne legyen dupeje az »egyik« arroganciájának. Így gondolja a paraszt is, hogy kicsi az ő esze az urak deák beszédjéhez — de ha úgy kerül, hogy ló helyett villamos kocsit kell hajtania, nagyon szépen megérti, mi az indukciós áram, s a voltot nem téveszti össze az ampérrel.

De, mondom, ez jellemző ránk, ez a magunk kisebbitése és mesterséges ellustítása, mert félünk, hogy el találjuk veszíteni »nőiességünket«, ha olyanoknak mutatkozunk, amilyenek vagyunk. Magamról emlékszem, s ha kedves barátom, fellapozza az én régebbi leveleimet mosolyogva fogja észrevenni, mily nehezen szoktam én is le a »nőiességről«, s mint erőltettem mesterségesen a bájos naivitást, amit négy szemközt butaságnak hínak, csakhogy az isten szerelmére elég nőies legyek. Ma ez még tetszik, ma még ez a nőies — de már ma is igen sok férfit tudok, aki unja az ilyen módon nőies nőket, s mialatt a feleségére s a hugára komoly ábrázattal és, alkalmasint, meggyőződéssel parancsolja rá a bájos naivitást, maga olyan asszonyok után szaladgál, akik megengedhetik maguknak azt a fényűzést, hogy ne legyenek naivok. Én még ismer-

tem olyan férfiakat, akik rossz néven vették az asszonytól, ha evett, s asszonyt, aki szégyelte, hogy eszik. Igen, nagyanyámék korában az a nő volt nőies, aki csak csipegetett az ételből, mint a madár, s csak az ilyen tetszett a férfiaknak, Ez igen megható volt, ha a nőies nő herczegnő volt, aki titokban aztán teleehette magát, s a számár férfi, akinek ilyesmi tetszik, lord Byron volt, akinek e gusztusára romantiko-esztétikus okai voltak. Kevésbbé szép, de a keletkezése okait jóval világosabban árulja el ez a romantika például a kis hivatalnok háztartásában, ahol a ténsur, természetesen, rostélyost eszik és bort iszik, mert ez se jusson a szegény embernek, mikor agyondolgozza magát? — az asszonynak azonban, mivelhogy ő tündér, jó a krumplicuszpájz meg a kútvíz is. Félek, hogy a nagyanyám idejebeli tündéresszony eredetében szolgáló volt, akit rövid koszton tartottak, s hogy a lord Byron romantikája, aki, mondom, nem nézhette, ha asszony evett, a nagy szabadsághős tudtán kívül egy töről fakadt a szolgabíró ur igazságérzésével, amely fellázad, ha az a disznó béres még peccenyéről mer álmodozni, mintha nem jó volna az ő paraszt hasának a kenyér meg a szalonna. S tudja mit: mint ahogy voltak a nagymama idejében nőies nők, akik titokban sem ettek, vannak »józan és becsületes« parasztok is, akiknek »hej, nincs párjuk«, s akik helyesnek és természetesnek találják, hogy ők világéletükben ne egyenek egyebet kenyérnél és szalonnánál; vannak derék cselédek, akik maguk is büszkék arra, hogy negyven esztendeig hiven szolgálták az uraságot; derék dijnokok, akik maguk is elérzékenyednek, ha meggondolják, hogy mennyit körmöltek ők össze egy életen át napi nyolczvan krajczárért. Ezek bizonyára derék emberek és követendő mintaképei a jó polgárnak, de ha csupa ilyen derék ember volna a világon, akkor még most is négykézláb járnánk és füvet ennénk.

Igen, barátom, ha minden időben nem akadtak volna olyan istentelen asszonyok, mint én, akik azt érezték, hogy, ha nem is egyenlő ember meg ember, de egyenlő joga van arra, amire képes és amit meg tud magának szerezni: akkor ma nem az a nő volna a nőies nő, akinek ugyan hivatalból ostoba libának kell lennie, de mégsem szokás már megverni, vízbe hajigálni, s ha megvénül, a sintérhez küldeni, hanem még mindig csak a török asszony fajta, aki lélektelen állat — ha az ura gazdag: ölbevaló, ha az ura szegény: igavonó. Most egy esztendeje Szku-tariban másfél kilométer hosszúságban két utczasor ablakait láttam megrakva velük; gyönyörű teremtések — a típusuk szakasztott a szép Lys Noiré, kinek arcvonásában *A Hét* czimlapján gyönyörködtünk nemrég. Ahányan asszonyok elmentünk az ablakaik alatt: mindnyájan azt éreztük, hogy két napig nem állanók azt az életet, amit ezek a szegény szép asszonyok élnek — pedig micsoda istenes az ő életük, akik végre is jómódu és felvilágosodott kereskedők feleségei, az idők haladásával növekvő sok mindenféle szabadságokkal: a szarajevói parasztasszonyokéhoz képepest, akiket az ilidzsei állomáson úgy láttam, hogy arczczal a kerítésnek guggolva kellett ülniök, nehogy a férfiak vagy a pogányok a szemükbe nézhesenek — egyéb a feredzséjük mögül nem látszott ki!

Mentül többet gondolkozom e dolgon, annál világosabb előttem, hogy a nagyanyám korabeli nőies és a mai emancipált asszonyok közt való különbség nem a többé vagy kevésbbé nőies nők, hanem a többé vagy kevésbbé szabad emberek, a többé vagy kevésbbé felszabadult osztályok közt való különbség — s a nők dolga azzal komplikálódik, hogy azon az elsőrendű osztályharczon kívül, melyben az apjuk s az uruk révén vesznek részt, ők még egy másodrendű, az elsőnél sokkal lassabb haladású osztályharcznak is részesei, melyben apjukkal és urukkal is szembenállanak, mint versenytárral és rab-szolgatartóval. S igen kedves, hogy a nőemancipációval rájaszakadó munka terhétől féltik annak a nőnek nőiségét, akinek vállát ma kétszerte nagyobb teher nyomja, mint az osztályabeli férfit. Így fél a kínai is attól, hogy az asszonyok nem bírják majd a testüket, ha a lábuk szabadon nőhet — hiszen már a mostani elnyomított lábuk is alig bírja.

Különben, azt hiszem, férfiak és nők egyformán tévednek, mikor a nők felszabadulását aszerint mérlegetlik, jó vagy rossz lesz-e az, kellemes-e vagy kellemetlen; hogy illik-e vagy sem tisztességes és jó lelkű embernek erre a célra törnie, erre a végre vágyania. Olyan változásokat, mint amilyen ez lesz, sohasem az visz végbe, hogy az emberek elhatározzák, hogy: mna, ezentul jók és kedvesek leszünk, s a szegény asszonyoknak is megadjuk, ami őket megilleti. Nem, hanem az, hogy ez a változás elkerülhetetlen, s az eddigi állapot elviselhetetlen. Semmiféle »eddigi állapot« sem szűnt meg azért, mert akadtak nemeslelkű angyalemberek, akik lemondtak az előnyeiről, hanem mindig azért és mindig úgy, hogy az eddigi állapot terhei és kellemetlenségei kezdtek túlnőni az előnyeik, s akiket ez állapot sujtott, e terhekkel és kellemetlenségekkel jobb sorsot tudtak maguknak kirevolverezni. A nőkérdést nem kell megoldani; az egyre oldódik, még pedig rohamosan, száguldva. Ugyanazok a férfiak, akik egyre a nő házi és családanyai rendeltetéséről szónokolnak, egyre kevésbbé hajlandók megházasodni, mert egyre kevesebb a pénzük, hogy feleséget és gyermeket tudjanak el- vagy kitartani. Ezzel egyre növekszik azoknak a nőknek a száma, akik, akár akarnak ideálisok lenni, akár nem, kénytelenek munká után látni, hogy megélhessenek. S minél többen lesznek ezek, s minél többféle társadalmi körből valók, annál kevésbbé férnek el a varrógép és az írógép körül, s annál több erejük is lesz, hogy több munkakört küzdjenek ki maguknak és jobb megélhetést — akár csak a férfi munkások, vasutasok és tisztviselők. Viszont, ha a nők egyszer annyira lesznek, hogy nem szorulnak férfira, hogy megélhessenek, mind kevesebben lesznek olyan bolondok, hogy lemondjanak az élet javairól és gyönyörüségeiről, amikről eddig azért kellett lemondaniok, mert kenyerüket kockáztatták ezzel. S hogy ekkor az erkölcsöcsel mi lesz, s mi lesz a családi élettel s a házassággal? Ez egészen olyan kérdés, mintha a XVIII. században azt kérdezték volna, hogy »akkor« mi lesz a törvénnyel, az állammal s a munkával? Sem a törvény, sem az állam, sem a munka nem pusztult bele, hogy ma már nem a tökfejű arisztokrata diktál jogot

a dolgos polgárnak, s nem fog belepesztetni, ha majd nem a tökféjű polgár diktál jogot a dolgos munkásnak. Sőt, nem gondolja, kedves barátom, hogy csak akkor kezdnek majd igazán dolgozni az emberek, s akkor lesz igazán értelme, hogy államban élnek együtt s törvényeknek engedelmeskednek? Nem félttem sem az erkölcsöt, sem a családot, még a házasságot sem attól, ha majd nem a nagyságos főnök és kitartó ur diktál erkölcsöt a dolgos nő számára, hanem egyforma jogu emberek közös érdekekkel állapodnak meg abban, hogy mi az erkölcs és mi a tisztesség. Éppen a polgári osztályban ma a házasságban élő vagy irodai munkára befogott nők hetven százaléka műveltebb, intelligensebb és kiválóbb az uruknál vagy munkaadójuknál. Csakugyan azt hiszik, hogy ez az állapot sokáig eltarthat?

Én nem hiszem, s ezekben a husvéti napokban, mikor oly unott gépiességgel azok emlegetik legsűrűbben a feltámadást, akik semmi feltámadásban nem hisznek: én hiszek a feltámadásban, minden elnyomottak feltámadásában, bármennyire hozzáromlottak maguk is az ő rabszolgaságukhoz. Én tagadom legkevésbé, hogy mi nők ugyancsak hozzáromlottunk, de nem is volt úgy elnyomva senki, mint mi, s könnyelműségünkért, házi állati sorunkban való gyönyörködésünkért minden rabszolgáknál keservebben bűnhődünk azzal, hogy semelyikük felszabadulása oly lassan nem halad, mint a mienk. De mégis halad, s ha ötven év múlva egy eljövendő Emma husvéti levele a nőkérdésről szól majd: az akkori állapotok nagyszerűségéhez képepest szegény, bátortalan, rabságban megrokkant képzeletűnek fog tetszeni a maga forradalmár barátnéja

Emma.

Szent Julien legendája.

Irta: GUSTAVE FLAUBERT.

(3)

A halottakat nagy pompával temették el egy kolostor templomában, háromnapos járóföldre a kastélytól. Egy kámszás, mezitlábos barát követte a menetet, teljesen különválva a többtől, s a többiek nem merték megszólítani.

Ott maradt a mise alatt, arcra borulva a főkapuban, kiterpesztett karral, homlokát a porba furva.

A temetés után elindult a hegyek közé vezető uton. Többször visszafordult, s végre eltűnt.

III.

Elment s koldulással tengette életét a világban.

Kéregetett az uton a lovagoktól s alázatos hajlongásokkal közeledett az aratókhoz, vagy némán, mozdulatlanul támaszkodott a tornahelyek korlátjához. Oly szomorú volt az arcza, hogy sohasem tudták tőle megtagadni az alamizsnát.

Mikor pedig nagy alázatosan elbeszélte a történetét, a népek keresztet hánytak magukra s elfutottak. Ha azokon a falvakon ment keresztül, ahol már ismerték, bezárták előtte az ajtókat, megfenyegették s kövekkel dobálták. A könyörületesebb szívűek étellel telt szilkét tettek az ablak párkányára, azután becsapták az ablaktáblát, hogy ne is lássák.

Kerülte az embereket, mert elzavarta mindenki. Gyökerekkel, növényekkel, szétől levert gyümölcsökkel s kagylókkal táplálkozott, melyeket a tengerparton szedett magának.

Néha zavaros látományai voltak. Látott nyomott háztetőket, lapos köveket, hidakat, tornyokat, fekete utcákat, ahonnan folytonos moraj hatott felé.

Majd bement a városba, mert szükségét érezte annak, hogy belevegyüljön az emberi életbe. De a durva arcok, a létért való küzdelem zaja s az egymáshoz való ridegség megfagyasztotta a szívét. Nagy ünnepeken, mikor a székesegyház harangjának bugása már kora reggel megörvendezteté az emberek szíveit, el-elnézte, hogy mint jönnek ki az emberek házaikból, mint tánczólnak a piacon. El-elnézte esténként az ablakokon keresztül, hogy mint ülnek körül az asztalokat a nagyapák, s mint tartják unokáikat a térdeiken. Elfogta ilyenkor a zokogás s kísietett a mezőre.

Azután jóleső örömmel szórakozott el a legelőn ugránczó csikókon, a fészkelő madarakon, a virágokat körülzümögő rovarokon. Ha feléjük közeledett, elnyargalásztak, ijedten lapultak meg, vagy rebbentek tova.

A magányt kereste. De a szél mintha az agónia hörgését hordta volna feléje. A földet bepermetező harmat egyéb, sokkal sulyosabb csöppeket juttatott eszébe. A lenyugvó nap minden este vérben fürdött s minden éjszaka átélte álmában a szülőgyilkosság borzalmait.

Szőges lánczot csavart az ágyékai köré. Térden csuszott föl a halom tetején levő kápolnához. Az a kérelhetetlen gondolat azonban, mely agyát eltöltötte, elhomályosította a tabernákulum pompáját s megkínzotta még a penitencia gyötrelmein kívül is.

Nem lázadt föl isten ellen azért, hogy elkövette vele azt a tettet s mégis kétségbeesett afölött, hogy mint követhette el.

Annyira borzadt saját magától, hogy mindenféle veszélyes kalandokat keresett, hogy önnönmagától megszabaduljon. Szélütötteket mentett meg a tüzvészből, gyermekeket szabadított ki az örvényből. A tűz megkímélte, az örvény kidobta.

Az idő nem enyhítette a szenvedéseit. Kitarthatatlan volt neki az élet. Elhatározta, hogy meghal.

Mikor egyszer egy víz szélén lehajolt, hogy kikémlelje a víz mélységét, halálosan lesóványodott, fehér szakállu s oly nyomoruságos arczu öreg ember tűnt fel előtte, hogy nem volt képes visszatartani a könnyeit. A másik is sirt. Julien sokáig kutatott az emlékében, hogy kihez is hasonlít. Végre felkiáltott. Az apja volt. Attól kezdve nem gondolt többé az öngyilkosságra.

Emlékeinek sulyát mindenütt magával hurczolva, sok-sok országot bejárt. Végre egy folyamhoz érkezett, melyen nagyon veszedelmes volt az átkelés a folyam sebes rohanása s amiatt, hogy a partjai nagyon sikamlósak voltak az iszaptól. Régóta nem is mert rajta átmenni senki. Vén bárka vesztegelt ott, orrával belefuródva a nádba. Julien egy pár evezőt is felfedezett. Erre az a gondolata támadt, hogy mások szolgálatára fogja szentelni az életét.

Lejárófélét készítette a folyó partján a mederig s körmei letöredeztek a hatalmas kövek czipelésében, melyeket beledobott a part iszapjába, hogy jární lehessen rajtuk. Gyomrához szorítván a nagy köveket, el-elcsuszott s többször kicsi hija, hogy oda nem vészett.

Azután, hogy a csónakot kitarozta s a révnek hire ment, utasok is jelentkeztek. A tulsó partról kendőket lobogtattak, mire Julien gyorsan a bárkába ugrott. Nagyon nehéz bárka volt, mert megrakták mindenféle teherrel és podgyászszal. Semmit sem kért a fáradozásaiért. Néhányan maradék ételneműt adtak neki, vagy

odavetették elhasznált ruháikat, amit már nem voltak képesek hordani. A brutálisabb emberek káromkodva szidták össze. Julien szelidséggel viszonzta s áldotta őket.

A parton kalibát tákolt össze magának. Összes berendezése egy kis asztalból, egy zsámolyból, mohából és avarból készült ágyból s három agyag-ibrikből állt. A falon két lyuk képezte az ablakot. Előtte végtelenül sivatag rónaság terült el, itt-ott mocsarakkal a felületén; mögötte pedig a zöldes hullámu rohanó folyó. Tavaszkor a földnek rothadt szaga volt. Később a szél forgószelet kavart a porból, mely behatolt mindenhova, föl kavarta a viz iszapját s csikorgott az ember foga alatt. Ismét később moszkító-tábor töltötte be a levegőt nagy zugással, csipéseikkel sem éjjel, sem nappal nem hagyva nyugtot az embereknek. Még később irgalmatlan hideg fagyasztotta kőkeményre a földet s bolond vágyat támasztott az emberben a husevérsre.

Hetek is elmúltak, anélkül, hogy Julien valakivel találkozott volna. Gyakorta lehunyta a szemeit s ifjúságának az emlékei közt barangolt. Feltűnt előtte a kastély, a tornáczon sütkérező agaraival, léha szolgálhaddal a fegyverteremben, egy szőke fűrtű ifjuval egy palástos öreg ember és egy magas főkötős asszony közt. Egyszerre föltűnt előtte a holttest is. Ilyenkor a földre veté magát s zokogva ismétlé:

— Ó én szegény apám! ó én szegény anyám!

S mély ájulásba esett, melyben folytatódtak gyötrő látományai.

*

Egy éjszaka azt álmodta, hogy hívja valaki. Figyelni kezdett, de nem hallott egyebet hullámmorajnál.

A szózat ismétlé:

— Julien!

A hang a folyó tulsó partjáról jött, ami elég különös volt, tekintve a folyó hatalmas szélességét.

Harmadszor is megszólalt a szózat:

— Julien!

Olyan volt, mint a templom harangjának a kongása.

Meggyujtván mécsét, kiment a kunyhóból. Borzalmas vihar zugott az éjszakában s a mélységes sötétséget csak a tajtékzó hullámok fehér taraja enyhítette.

Julien pár pillanatnyi habozás után eloldotta a kötelet. A víz nyomban lecsendesedett s a bárka szeliden uszott át a tulsó partra, hol egy ember várakozott. Rongyokba volt burkolva, arcza olyan volt, mint a halotti maszka, két szeme pedig úgy izzott, mint a parázs. Amint Julien a lámpással az arczába világított, látta, hogy bélpoklos állt előtte, de akinek oly méltóságos volt a magatartása, mint a királyé.

Ahogy beült a bárkába, ez megingott a sulya alatt. Julien evezni kezdett. Minden evezőcsapásra előretaszították a hullámok. A tintánál is feketébb víz dühösen ostromolta a csónak két oldalát, majd völgygyé mélyedve, majd hegygyé tornyosulva. Julien hidegtől gémberedő kézzel tartotta az evezőt, hátát eső verte s lélekzete elakadt a nagy szélben. A bélpoklos azonban mozdulatlanul ült a csónak végében s szemeit merőn rászegezte.

Mikor a kunyhóba értek, Julien bezárta az ajtót. A bélpoklos leült a zsámolyra. Rongyai lecsusztak a csipőjéig s vállalai, melle, vékony karjai szinte eltűntek a sok fekély alatt. Hosszu, mély ránczok szántották keresztül-kasul a homlokát. Az orra helyén lyuk volt, mint valami csontváznak s kékes ajkairól ködsűrűségű, dögletes levegő áradt.

— Éhes vagyok — mondá.

Julien adott neki, amije volt, egy darabka avas szalonnát s fekete kenyérnek a száraz héját.

Mire ezt megette, az asztal, a villának és a késnek

a nyele ugyanolyan foltokkal volt tele, mint aminők az ő testét borították.

Azután azt mondá:

— Szomjas vagyok.

Julien előkereste a korsóját. A bélpoklos fölkapta s egy hajtásra kiürítette.

Azután mondá:

— Fázom.

Julien a kunyhó közepére száraz avart szórt s meggyújtotta.

A bélpoklos odaült melegedni s ahogy ott kuporodott, egész testében reszketni s lankadni kezdett. Szemei nem ragyogtak többé, fekélyei megnyiltak s elhaló hangon mormolá:

— Höl az ágyad?

Julien szeliden odavitte s még a csónakjának a vitorlájával is betakarta.

A bélpoklos nyögött. A szája szögletein kilátszottak a fogai s hörgés kinozta a mellét. Azután lehunyta a szempilláit.

— Mintha jég volna a csontjaimban. Jöjj közelebb hozzám.

És Julien felemelvén a vitorlavásznat, mellé feküdt a száraz avarra.

A bélpoklos megfordult.

— Vetközzél le, hogy érezhessem a tested melegét.

Julien levetkőzött s teljesen meztelenül befeküdt az ágyba. Czombja érezte a bélpoklosnak bőrét. Hidegebb volt, mint a kigyó s merevebb, mint a ráspoly.

Julien vigasztalni akarta, de amaz elhaló hangon mondá:

— Meghalok... jöjj közelebb, melengess. Ne a kezeiddel... egész testeddel.

Julien egész hozzásimult, száját a szájára, mellét a mellére tapasztva.

Ekkor a bélpoklos kinyújtózkodott, szemei oly ragyogók lettek, mint a csillagok, hajszálai meghosszabbodtak, mint a napnak sugarai; orrlyukai olyanok lettek, mint a rózsák, a kunyhóban tömjén-illat kezdett terjengeni, a folyó habjai pedig énekeltek. Égi gyönyörűség, földöntúli öröm tölté el Julien meggyötört lelkét. A bélpoklos, aki karjaival átkarolta, nőtt-nőtt, nagyobbodott, fejével a kunyhó tetejét s lábaival a két falat érintvén. A kunyhó teteje lerepült s elébük tárult az ég. Julien pedig repült, repült a kék ür felé, a mi Urunk Jézus karjaiban, ki fölvitte magával az egekbe.

*

Ez a legendája Ispotályos szent Juliennek s körülbelül így van ez megörökítve szülőföldem egyik templomának a színes ablakán.

(Vége.)

Mindenki szeretne minden lenni és alapjában véve mind-egyik — semmi.

*

A kormánypálcza nehéz evező.

*

Nem hasonlítanak egymáshoz az emberek; nem hasonlítanak egymáshoz az órák.

*

Rothadt alma közül nem igen van mit választani.

*

A szerelem olyan mint a harmat: rózsára is, csalánra is hull.

Levél haza.

Sok, édes, forró, szép üdvözetet
Küldök anyám e levélben neked.
A messze város zsi-bongó zajából
Álmodó lelkem — látod — haza száll...
S a kék felhőkön, szürke ködön által
Egyenesen a házukhoz talál.
Nincsen akadály, gát, mely útját állná,
Sebesen szárnyal, mint a büszke sas,
Mely röptében a mélységet nem látja,
Melynek az égbolt nem elég magas.

Husvét mosolygó, édes hajnalán
Így szállok én is hozzád, jó anyám...
Oh, pedig itt, e fényes Babilonban
Az élet másnak csudaszép lehet:
Gyöngyvirág, szekfü minden utcásarkon,
Mindenütt vígság, gyönyör, élvezet.
És én csak bolygok; mélán, álmodozva,
S nyugtalan lelkem egyre hazatér.
Haza... elhagyott, árva kis szobámba;
Mely olyan tiszta, olyan hófehér!

Sok, forró, édes, szép üdvözetet
Küldök anyám, e levélben neked...
Ha betűm itt-ott kusza, ne csudálkozz.
S ha tartalmát tán nem jól értenéd,
Gondold meg, hogy a kezem remegett ám.
S hogy sóhajtásom gyakran szállt feléd.
És gondold meg, hogy szegény kis leányod,
Mig e bolondos levelecskét írta, —
Egy apró, himzett batisztzsebkendőjét
Forró, keserves könnyel telesírta.

Alba Nevis.

A cigány.

— Tanulmány. —

(Hajnali fél négy. Estély egy előkelő vendéglő külön termében. Az egyik sarokban játszik a cigánybanda. Személyek: néhány fiatalember, két szép asszony. Főszemélyek: *Gúzs* Jenő, bankhivatalnok, harmonikává tánczolt gallérban, felhólyagzott ingmellel, *Piros* Miska cigányprimás és az egyik szép asszony.)

Gúzs: Melyik a nótája, nagyságos asszonyom.

A SZÉP ASSZONY: »Akkor gyere, mikor mondom.«

Gúzs (a primáshoz): Akkor gyere, mikor mondom.

A PRIMÁS (rákezd a »Ki tanyája ez a szántás« című dalra).

MIND: Nem ez az!

Gúzs (zsebkendőjét lobogtatva a cigányhoz): Bácsi!
Bácsi!

A SZÉP ASSZONY: Talán »ácsi!«

Gúzs: Nem ez az. Amit mondanak, azt ízélje. Megállj, majd én dirigálom magukat. (Nem meri őket tegezni.)

A PRIMÁS (cigányul beszél a kontrással.)

Gúzs (zavartan): Mit mondott neki?

A PRIMÁS: Semmit, nagyságos ur.

Gúzs: Nekem itt ne beszéljen cigányul. Tudom, miféle megjegyzések ezek. Nahát stimmelni. Plimlim, plumplum! Huzdrá! (Dirigál és énekel.)

Bozsó Mária libája
Rászállott a Tiszára,
Kettőt lépett utána
Bevizeződött a Mári
Fehér alsószoknyája!...

A PRIMÁS (sugva): Nagyságos ur kérem, a banda nem kap sört?

Gúzs (nekibátorodik): Kuss.

A PRIMÁS (olyan arcot vág a bögös felé, mintha azt mondaná: »Látod, ez aztán az ur!«)

Gúzs: És semmiféle arczjáték. Maga... te... azért van itt, hogy hegedüljön.

A PRIMÁS (sugva): Hát egy kis szivart nem kapunk?

Gúzs (úgy tesz, mintha nem hallaná): Ne sugdosson itt nekem.

A SZÉP ASSZONY: Mondja, primás ur, nem tudja azt, hogy: »Ninon, Ninon, que fais tu de la vie«?

A PRIMÁS: Hogyne tudnám! (Hátrafordul a banda felé, néhány hangot ad és elkezd a Valse Bleue-t.)

A SZÉP ASSZONY: De hisz ez a Valse Bleue! Tudnak még valamit Margistól?

A PRIMÁS: Hogyne! (A Lili-keringőt húzza.)

Gúzs: Maga mindenre azt mondja, hogy tudja. Még ilyen cigányt nem láttam. Már látom, hogy magamnak kell kezembe vennem azt a hegedüt. (El akarja venni tőle.)

A PRIMÁS: Ezt nem. (A kontráshoz): Add oda!

A KONTRÁS: Nem adom én. (A brácsáshoz): Add oda te!

A BRÁCSÁS (odaadja).

Gúzs: Ez egy kicsit nagy nekem.

A PRIMÁS: Mert az a főhegedű, kérem.

A SZÉP ASSZONY: Kérem, *Gúzs*, ragasszon pénzt a cigányok homlokára, én még ilyet nem láttam.

Gúzs: Nagyon szivesen. (Kivesz a zsebéből egy tizest. Egy ifjuhoz): Alfréd, van két ötösöd?

ALFRÉD? Van. (Felváltja.)

Gúzs: (Kettészakitja az egyiket): Mondja, primás, van magánál bankjegyragasztó?

A PRIMÁS: Nincs.

Gúzs: Hát mivel ragasztják magának a fejére a pénzadományokat?

A PRIMÁS: Már aki hogyan szokta. (Mutatja.) Így is,

Gúzs: Pfuj, csak nem veszem a szájamba a pénzt.

A PRIMÁS: Ismertem már olyan urat is. Hanem ha úgy szabadkézből szereti a nagyságos ur, hát tessék a kontrásnak a homlokára tenni. Az izzad.

Gúzs: All right. (Odacsapja.)

A HÖLGYEK: Brávó! Brávó!

Gúzs (a kontráshoz): Azt beválthatja az osztrák-magyar banknál. Majd megadom a címet.

A PRIMÁS: Tudjuk már azt. Ismernek ott már minket. Zezón végén mindig csupa félbankóval megyünk oda.

Gúzs: Miért?

A PRIMÁS: Mert hát aki ur, az ur. A Bácskában

odatenyerelik a másik felét is. De itt Pesten mindig csak az egyik felét nyomják hozzánk. A másik felét maga az illető ur váltja be.

ALFRÉD: Kitünő. Elsőrangú.

A SZÉP ASSZONY: Gúzs, csináljon mindenféle tréfákat a cigánynyal. Maga azt már tudja. Én olvastam Herczegnél, hogy a bőgőbe szoktak ugrani, meg hogy ujságpapirt tesznek a czimbalomba.

Gúzs: A bőgőbe beugrani?

A BŐGŐS (felragyogó arcczal): Hogyne! (Kinálja a bőgőt.)

NÉHÁNYAN: Nem, nem! Elszakad a nadrágja!

Gúzs: Ugorjak?

A SZÉP ASSZONY: Ugorjon!

Gúzs: Hogy az a bőgő?

A BŐGŐS: Mindegy, majd megfizeti a nagyságos ur.

Gúzs (nagy zavarban): Tudják mit? Inkább ujságpapirt tesztek a czimbalomba.

A BŐGŐS (elszomorodva): Hát nem ugrik a nagyságos ur?

Gúzs: Most nem. Majd később.

A BŐGŐS (czigányul mond valamit).

Gúzs: Megint ezek a megjegyzések.

A SZÉP ASSZONY: Ezek mindig pénzt akarnak keresni. Hallatlan. Mondja, czimbalmos ur, mennyiért hagy ujságpapirt tenni a czimbalomba?

A CZIMBALMOS: Nem kóstál semmibe, kérem.

Gúzs: Mit szoktak? Pester Lloydot?

A CZIMBALMOS: Ezüsttálczát szoktunk.

Gúzs (szellemesen): Talán ezüstkanalat!

A PRIMÁS (czigányul mond valamit).

GÚZS (egy pohár pezsgőt nyujt a primás felé, hogy a tegezés és magázás ügyét rendbehozza): Szervusz!

A PRIMÁS: Isten éltesse a szép hölgyeket!

Gúzs (magában): Mi ez? Visszautasítás? (Kezet fog a primással.) Szervusz!

A SZÉP ASSZONY: Pompás fiu! Brudert iszik veled!

Gúzs (fellélekzik): Na és most huzd, ahogy csak tudod. (A bandához.) Most játszatok csupa üveghangokat! (A banda muzsikál.)

Gúzs: Csuha! Tyuha!

A SZÉP ASSZONY: Hogy tud ez a cigánynyal banni!

A PRIMÁS: Nagyságos ur, a bőgős szeretne egy szólót játszani.

Gúzs: Nem. A bőgős csak játszsza a balkezet! Csuha! Sőt recsuha!

Egy IFJU (szellemesen): Szubcsuha!

A SZÉP ASSZONY: Tud a Messenger-boyból?

A PRIMÁS: Hogyne! A (Királyfogást játszsza.)

A SZÉP ASSZONY: Hisz ez nem az!

A PRIMÁS: De ez jobb!

Gúzs (orditva): Kitartás!

Egy IFJU: Hogy lehet egy keringőnél kitartás?

Gúzs: Az mindegy! Hallgass! Én vagyok a cigányvajda. Kitartás!!!

A SZÉP ASSZONY (a primáshoz): Jár maga az Operába?

A PRIMÁS: Hogyne! A multkor is voltam, mikor a négyest adták.

A SZÉP ASSZONY: A négyest?

A PRIMÁS: Igen. Ezt, ni. (A Carment játszsza.)

Gúzs: Magyarat jád, ne németet, az ebadtádat! Azt játszd, hogy »Falu végén sztrájkolnak az ácsok!«

(A banda játszsza.)

A SZÉP ASSZONY: Tud Griegtől?

A PRIMÁS: Hogyne.

(Tovább játszik.)

A SZÉP ASSZONY (kiváncsian): Mondja, primás ur, ugy-e rosszak a pesti asszonyok?

A PRIMÁS: Hogyne.

(Tovább játszik.)

A SZÉP ASSZONY: Tud olyat, aki megcsalja az urát?

A PRIMÁS: Igen. A feleségem.

(Tovább játszik.)

Gúzs: Megállj! Abbahagyás! Bácsi! Bácsi! — Most ugy csipkedjétek a hurokat! (Megtörténik. Gúzs kezébe vesz egy hegedüt.) Miből játszszátok ezt?

A PRIMÁS: Fejből.

A BRÁCSÁS: A nagyságos ur kótista. Fiszből játszszuk, kérem.

Gúzs (megpróbálja): Hiszen ez nem fisz.

A BRÁCSÁS: Dehogy nem. (Egy szép tiszta á-t huz. Énekli hozzá.) Fijisz!

Gúzs: Magának minden fisz.

A BRÁCSÁS (mond valamit czigányul).

Gúzs (leteszi a hegedüt): Nem lehet ezekkel beszélni. A dzsentrik elrontják őket.

A SZÉP ASSZONY: Na, menjünk a buffetbe.

Gúzs (karját nyujtja): Szabad kérem...

(A banda a Rákóczyt játszsza.)

A SZÉP ASSZONY: Maga kitünően tud banni a cigánynyal!

Gúzs: Hja, ezt érteni kell! (A cigányokhoz.) Szerveztek! Szerencse fel!

(Elvonul a szép asszonynyal. A primás mond valamit czigányul.)

Molnár Ferencz.

A Vatikánban.

A Vatikán bronzkapuja a határ a haladó kor és a megkövült hagyományok közt. A kapun kívül az évszázados oszlopsoroktól szegélyezett téren az idő halad. Órákból, napokból évszázadok szövéődnek. A mezitlábos, szőrcsuhás zarándoktömeg helyét úri fogaton érkező frakos urak, suhógó selyemruhás asszonyok foglalták el. A Rómába zarándokló hívő ma hálókocsiban teszi meg az utat, amelyre hajdan királyok is mezitláb indultak.

Amint a Vatikán bronzkapuján belépünk, az egy és örök pápai világ varázskörébe jutunk. Itt átérezzük az évezredek nagyhatalom bűvös hatását. Hívó vagy kétkedő, ájtatos zarándok vagy kíváncsi idegen egyaránt nem szabadul a hatása alól.

X. Pius pápa könnyebben hozzáférhető, mint elődje volt. XIII. Leó gyakran betegeskedett s ezért néha hosszabb ideig volt az ajtaja a hozzá zarándokló hívők elől elzárva. X. Pius naponta fogad. A katolikus egyház előkelőségeit és a diplomatákat külön kihallgatáson fogadja a szent atya. Zarándokok csoportjait együttesen. Ezenkívül naponta

mintegy kétszáz halandó részesül a szerencsében, hogy a szent atyát színről-szinre láthatja.

Örökké felejthetlen az a délután, amikor a lefolyt télen a szent atya színe elé járultam. Vatikáni nagykövetségünk ajánló levelével egy februári estén, hat óra után jelentem meg a Vatikán kapujánál. Az ajánló levélnek »Sua Excellenza Reverendissima Monsignore Bisletti Maestro di Camera« címzése azonnal utat nyitott nekem a Vatikán palotacsoportjába. A svájci gárdisták főőrsége mellett elhaladva széles, hatalmas lépcsőházba jutottam, mely a Nemzeti Múzeum lépcsőházának nagyobbított hasonmása. A második emeletig mentem fel. Ott pápai gárdisták sétálgattak fel s alá Monsignore Bisletti fogadótermei előtt. A Maestro di Camera este hat óra után fogad. Az előszobákban már sokan vártak. Többnyire a pápa színe elé kívánczók. Sok köztük az asszony. A Monsignore titkára, egy fiatal, elegáns papocska állapítja meg a sorrendet.

Még van egy félórám. A váróteremben nagy a meleg. Kimegyek a folyosóra. A lépcsőházzal szemben hatalmas szárnyas ajtó nyílik. Két gárdista áll az ajtó előtt. A Vatikánban minden idegen csak udvarias, szolgálatkész emberre találhat. Az etiquette első szabálya a felebaráti szeretet, melyet a gyakran alkalmatlanul kíváncsi halandó itt mindenütt feltalál.

A gárdisták észrevették, hogy a titokzatos szárnyas ajtót kíváncsian szemlélem. Udvariasan megszólít az egyik s figyelmeztet, hogy beléphetek az ajtón, melyet a másik már nyit is előttem. Ez az ajtó — gondoltam — itt a második emeleten bizonyára valamelyik lakosztály előszobájába nyílik: Hadd lássuk, milyen egy vatikáni lakosztály. Belépek az ajtón. Megdöbbenően meglepő, első percében megfejthetetlen kép tárul fel előttem. Itt fenn a külső vatikáni palota második emeletén a zárt termek helyett egy égbe nyúló palotákkal övezett hatalmas renaissance udvar tárul fel előttem. Óriási arányu palota-udvar, klasszikus egyszerűségükkel elbűvölő palotákkal — a második emeleten. Első percében nem értem ezt az építészeti rejtélyt, melynek a természetes megfejtése az, hogy a Vatikán belső palotáinak csoportja a hegy-völgyes Róma egyik dombján épült.

Áttestem az anticamerális czeremónián is. Monsignore Bisletti diplomata simaságával és rendkívüli szeretetreméltóságával imponáló benyomást tesz. Naponta sok százan törekednek a szent atyához. Többnyire olyanok, akik nem várhatnak, el kell utazniok. Valamennyit nem fogadhatja ő szentsége egy napon. De Monsignore Bisletti finom mosolyával legalább a reménytől nem foszt meg senkit sem. A szent atyának minden hive egyaránt kedves. Ha azután valaki nem várhatja meg, a míg a fogadtatás sorrendjében a jóságosan biztató Monsignore neki helyet adhat és kénytelen előbb hazautazni, legalább vigasztalódhatik, hogy elvben sikerült a hódolása.

Negyednapra a hôtelembé hozta el egy vatikáni futár a meghívást »alla presenza della Sua Santità«.

Tehát ma délután látom a szent atyát. Frakkban, fehér keztyűvel ott ültem már délután pontban három órakor a Vatikán belső palota-csoportjának egyik biborselyemmel borított termében. A termek hosszú során át vezettek ide, alabárdos svájci gárdisták és biborszínű selyemruhába öltöztetett lakájok lézengő csoportjai közt.

Mindenfelé mély, áhitatos csönd. A termekben a falak mellett álló széksoron kívül a butorzat egy hatalmas feszület a falon. Az egyetlen szín a biborvörös selyemnek a függönyökön átszűrődő, napsugaraktól ragyogó pompája.

Sorra érkeznek az emberek. Az urak frakkosan, vagy fekete ruhában. A hölgyek is feketében, de fejükön a vatikáni etiquette szerint a római asszonyok csipkefátyolával. Le kell vetni a keztyűt, mert ez is etiquette-ellenes.

A termek hosszú sorozatában kis csoportokban helyezik el a mintegy kétszáz halandót, aki ma a pápát láthatja. Minden teremben félkörben sorakoztatják a szolgálók. Az asszonyok az olvasójukat forgatják. A férfiak is az izgatott várakozástól kipirultak, amikor három óra után Monsignore Bisletti végig siet a termeken a pápai lakosztály felé.

Mozgás támad a szomszéd terem felől. Két szolga lép a terembe, utánuk a pápai kíséret tagjai. A terembe lépve az ajtó mellett térdre ereszkednek. Ez a jeladás. Az összes jelenlévők térdre borulnak. Belép Bisletti és mögötte a szent atya.

Hóféhér soutaneban, a fején fehér cappával előttünk áll X. Pius pápa. Ez a pillanat felejthetetlen. Az első benyomás mély megilletődés a lelkünkben torlódó érzések és gondolatok hatása alatt. A szent atya hozzám lép. Kezét nyújtja csókra. A szemembe néz jóságos, atyai tekintettel. Halk hangon, kegyesen szól, áldóan emeli fel a kezét az egybegyültek felett. Egy hóféhér haju aggastyán, valami kis olasz falucska papja, leborul a szent atya lábaihoz, a cipőjét akarja megcsókolni. A pápa megragadja az öreg karjait s felemeli magához, a roskadozó aggastyánt átfogja a karjával s úgy szól hozzá bátorító, szeretettel teljes szóval:

— Mio carissime . . .

Az öreg egy szót sem szól, csak a könnyei omlanak, amint a szent atya kezeit csókolja. A boldogító hit képe. Most teljes előttem X. Pius alakja. Nem látom a világhatalmi törekvések erős kezű kormányosát, aki Merry de Val-lal ráírat a francia republikánusokra. Csak az embert, a jóságos ősz lelkipászort látom, akinek egyszerű, nemes szíve, derüs életfelfogása kivágyik a királyok királyának szigoru palota-fogságából.

—n.

SAISON.

A Korinthiánok.

— apr. 1.

A footballról érdemes cikket írni, mert a footballnak van lelke, életereje, keze-lába, van multja és jövője, következésképp szerves lény, amely itt él közöttünk, napról-napra jobban meghíván és helyet foglalván. Az ilyen sport szívszűz és ügyesebb a macskánál, hosszú idők peregnek le rajta nyomtalanul, érdeklí a világot, vonzani tudja az embereket, megmozgatja a tömegeket, akár valami nagy eszme. A lóversenyről már Capet Hugó idejéből találunk följegyzéseket, sőt némileg más formában a rómaiak is ösmerték, azóta századok hullámai hömpölyögtek el, de az intézmény tovább létezik, akár a koronadobás, a marathoni futás vagy a lovaglás.

A football is régi játék, amely abból keletkezett, hogy szomszédos városok lakossága vasárnap délután az országuttra gyűlt és egymás határába próbálta rugdalni az utszéli köveket. A kiinduló pont, mint látjuk, primitív, sőt haszon nélkül való. Elvégre is a kocsizásnak, a vadászatnak vagy a lovak futtatásának praktikus haszna is lehetett, ellenben a kövek rugdosásából hiányzott a raison, amely a játékban szükséges alkotóelemet kell, hogy adjon. Mégis a football gyökeret tudott verni s ma Budapestnek egyik legkedvesebb szórakozása, amely annyival szebb,

mert magánérdek nem fűződhetik hozzá. Az ifjuság kapva kapott rajta, az öregek a tribünökre ülve gyönyörködtek benne s ha vasárnap van a főváros minden szabad gyöpen lapdát rugnak a tarka ingü csapatok.

Angliában minden ember komolyan veszi a sportot, tehát ambícióval szolgálja a footballt is. E nélkül szórakozás nem létezhet, e nélkül nem volna Stud Book s nem volnának rule-ok, amelyeknek törvénytisztelete és paragrafus-logikája a Code Napoleonéval vetekszik. Aki odaát sportsman, legyen baronet vagy farmer, szívvél-lélekkel áldoz multságának s tiszteli, mint a korszellem és a néplélek megnyilatkozását. Angolországban tudják, hogy valamennyien emberek vagyunk, következésképp gyöngéink is vannak, de éppen a gyöngeségeken nyilatkozik meg legközvetlenebbül a nemzeti színezet. Nálunk lenézik azt, aki a szerencse forgandóságában logikát és gyönyörűséget talál, aki az élet küzdelmeinek és örömeinek kicsinyített alakját keresi a sportban és együtt akar érezni állattal, géppel, amely csak olyan isten teremtménye, mint ő maga. Ez a joga sorompóink között csak a gazdagnak van meg, a középosztály demokrata féltékenységgel huzódik el tőle.

Hogy mivé fejlődhetik egy alapján száraz multság, mint a football, a korinthianok, a legjobb angol csapat mutatja. Ők belevitték a gondolkodó lélek minden argumentumát, a ravaszságot, a nyugalmat, az összetartozás érzését, az erényt, az ügyességet és a gyors logikát. A footballnál, ahogy a tribünről nézem, fő a helyes judicium, a hirtelen ítélőképesség, amelynek minden pillanatban meg kell tudni nyilatkoznia. S az ítéletben is az a legfőbb regula, hogy állandóan készek legyünk a ríposztra és minden helyzetben s körülmények között feltaláljuk magunkat. De a földi létben aránylag ritkán van rá alkalmunk, hogy szellemünk e ruganyosságával élhessünk, sok hivatali foglalkozás, polgári pálya egyenesen kizárja ennek lehetőségét. Az emberben mégis megvan a vágy, hogy életerejét megcsillogtassa s győzelmet tudjon aratni. Az írónak, a művésznak számtalan alkalma van rá s belőlük nem is kerülnek ki jó sportsmannok, ötletességüknek egyebütt kínálkozik tér. A szónok, az államférfi, a tudós sincs ráutalva, annyival inkább a hivatalnok, a középosztály embere, az iparos, egy kicsit talán a kereskedő is. Nekik áldás a sport, ahol a talentum apró diadalai csillognak, ahol megtalálják a tökéletes egyenlőséget és igazságot, ahol mindent maguknak kell elérniök, s ahol megérik ők is a dicsőség napjának éltető melegét.

A footballt az idők folyamán gyönyörűen kiesztergályozták, univerzális sporttá tették. Az egész szervezet erős munkában dolgozik: a láb, a mell, a tüdő, a szív, a fej, csak a kezek vannak pihenésre kényszerítve, mintegy szép szimbólumaként annak, hogy a kezekre az életben szükség van, ők pihenjenek meg vasárnap. A jó játékos csupa elevenség, csupa esprit, csupa taktika, amellet pedig tetőtől talpig ember, tehát kiméletlen és durva is. Az angol nem hazudta el azt a vonást, módot nyújtott rá, hogy minden emberi vonás megnyilatkozhassék sportjában. Jobb, ha a gyöpon tombolja ki magát, mint a polgári életben — mondja a football-játék szelleme. Éppen ezért Angolországban a lapdajátéknak gorombább fajtája

is van: a *rugby*, ahol játszva bár, de keményen ütköznek össze a mellék és a fejek. Hát erre is szükség van, mutatják mifelénk a villamos kalauzok, akiket a társaságuk azért fizet, hogy az utasok rossz kedvének villámháritói legyenek. Aki künt jól ki akarja magát gorombászkodni s azt tartja, hogy: »megverek ma valakit vagy engem valakit» — aminek szükségét az ember gyakran érzi — beáll a football-sorba s a gummilapdáért úgy kiveszekedi magát, hogy másnap reggel a boltban vagy az irodában csupa udvariasság meg jóindulat.

Ha tehát perszonifikálni akarnám, úgy állítanám oda a footballt, mint piros pozsgás, nagy öklü, jó szívü, életrelvő és vakmerő kamaszt, Oxford vagy Cambridge egyik tarkainges növendékét, aki kész nekimenni tiz körmével az egész világnak, előbb azonban kaczag egyet és jókedvvel gyujt matrőzpipájára. Ezekben a kamaszokban nagy Angolország, e gondtalan, erős ficzkókban, akikbe játszva oltja be az ambíció, a férfiaságot és az egyenlőséget. Nálunk ez a typus ritka, talán alig van meg, szülők és pedagógia azon iparkodnak, hogy a kamaszságot leplezzék. A diákunk voltaképpen éppen olyan szomorú surrogátum, mint a középosztály kis embere, előtte az élet tele gondokkal, vagy ha más, akkor aszfaltbetyár a neve s a kávéházban a szállása. A football mostanában kezdi róluk lekaparni a mázt és vidám, bátor, hangos kedvü fiukat csinál belőlük. Az igaz, hogy inkább angol-szászok lesznek, mint magyarok, de legalább fiatalok és őszinték. A jövő, mely előttük áll, mozgalmas, raffinált, kiméletlen, gyakran goromba, nem árt, ha idején hozzája szoknak s akkor az életben is játszva türik azokat a boxereket, melyeket a Sors nevü, champion footballista meglepő ügyességgel osztogat.

... Most veszem észre, hogy sportról akartam írni és tudományos, pszichológiai, sőt etikai fejtegetés lett belőle. Nem sajnálom, mert tudom, hogy a footballnak is eljön az ideje, mikor meglesz a maga irodalma, lélektana, sőt fiziológiája is, ahogy megvan más sportnak, első sorban a lóversenyzésnek, amelynek természettudományi titkait annyi örömmel nézi az ember. Aki belebocsájtkozik az állati öröklődés, az életerő folytonosságának kutatásába, aki figyelemmel lapozza Goos tabelláit, ezt az izgató regényt, amely tele van ötlettel, fordulatokkal és az élet örök tanulságaival, aki figyelemmel kíséri az állati emancipációt, amelyről Nathusius sző érdekes meséket, s aki látja benne az emberi lélek félelmetes asszimiláló erejét, az meg fogja érteni, hogy a sportban egyéb mag is van, mint a lovasok tarka kabátja, meg az indító lobogója s az ember a tudás tényezőit és színes impressziókat gyűjthet a tarlón, amelyen a gögös polgár csak a csatatér hiénáit látja röpködni.

Syrion.

Talán könnyebb elviselni a mások előítéleteit, mint megalkudni saját előítéleteinkkel.

K. J.

*

A rossz írónak két fajtája van: az egyik leül írni, anélkül, hogy tudná: mit; a másik tudja, mit, de nem tudja hogyan. Az eredmény egy.

Lady Godiva.

Irta: MELL MIKSA.

I.

Egy éjszaka Leofric grófnak durva kezébe két végzetet játszott a sors. Adófizető városának, a lázadó Coventrynek a kapuit megostromolta s diadalmasan vonult be, azután pedig feleségévé tette a menyasszonyát. A város azalatt lázadt föl, míg ő a menyasszonyáért járt, mikor pedig visszatért, esküt esküvék, hogy nem nyul addig a feleségéhez, míg a szatócsok ellenállását le nem veri. Bevonult a kastélyába, s a kapuboltozatnak fáklafénytől gyéren megvilágított homályából kiáltott le a polgárokra: az én lakodalmam napjának nincs több napja a számotokra. Reszkessetek holnap reggelig.

A kora tavaszi reggel csodálatos bájjal derült föl. És két megtört lény nézett egymás szomorú szemébe. Lady Godiva vala az, ki a reggeli levegőben dideregve ült magas hálósobájának az ablakánál s remegve takaródzott be, s a város vala az, mely irgalmat esdve simult a kastély kőlabaihoz. Lady Godiva vala az, ki hiába vágyott a könnyekre, mert a legutolsókat az anyjától való bucsuzáskor sirta el. Lady Godiva vala az, ki hiába gondolt vissza a barnagerendás és barátságos kandallós szobára, mert messzire távozott s lelketlenül eladták egy hadfinak, kinek harag ült a szemében. Lady Godiva vala az, kinek lelke hiába esengett más sors után, mert az övé a hatalom öklében volt, amiről azelőtt nem tudott semmit. Teste értéktelenné vált, lelke nem akart többé abban a hüvelyben időzni s meghatározhatatlan vágyódásban zokogott.

S Coventry város vala az, mely nem hunyta le szemeit azon az éjszakán. A harangok ott pihentek lábaikban s nem üdvözölték a reggelt, hanem fájdalmasan rezegtek. Az ablakok szorongva égtek a hajnal első fényében s a kutat diszitó kőhősnek megrogytak a térdei. A házak szinte összezsugorodtak s a kémények gyámoltalanul meredtek a levegőbe. A galambok elrejtőztek a székesegyház tornyának csipkézetei közé, mely egyedül tudta megőrizni büszke magatartását, bár orgonája hallgatott s szentjei fájdalmasan emelték megmerevedett arcukat az égre.

Mikor ezt Lady Godiva látta, szinte szívébe nyilaltott a város iránt való szánalom. Kihajolt ablakából, a szelek játékaül engedte világos haját, s kinyujtá kezeit, mintha ki akarta volna engesztelni a meglapult házakat s vérvörös ajkai ezt suttogták: légy jó, légy jó, ez a mi sorsunk. Végre könnyek gyűltek a szemébe s néhány leesett a városra. Mögötte állt azonban Leofric gróf, aki az imént serkent föl s erős kézzel huzta el őt az ablaktól. Lerogyott mellé, kimutatott az ablakon s így esdekelt: ne bántsd őket, ne bántsd őket. A gróf nevetett, fölemelte, s oly tekintettel nézett rá, hogy az asszony tűzvésztlátott benne.

Polgárokat jelentettek be, kik hódoló szándékkal várakoztak a kastély kapuja előtt. A gróf bebocsáttatta őket. A feketébe öltözött, zajtalanul belépett szatócsok nyomorult csoportja a nagy teremben várakozott, azt híven, hogy a fejükkel játszanak. Lady Godiva minden szavat hallott ágyasházában. »Százszorosán megérdemeltétek a halált és a rablást. Gyermekeiteket meg kellene fojtani, asszonyaitokat meg kellene gyalázní. De kegyelmes uratok akarok lenni. Nem akarlak adóval s bűnhődéssel terhelni benneteket, de sorsotok nem marad a ti kezeitekben, mert ti ostobák vagytok hozzá. Hanem leteszem az én asszonyomnak, a ti urnőtöknek kezébe. Ha magára vállalja,

hogy *meztelenül* végiglovagol az utcáitokon, akkor megmenekültök a büntetéstől!« Lady Godiva fölugrott s odarohant az ablakhoz. Lenézett s szinte öntudatlanul, bámuló boldog tekintettel kérdezte: »ki vagy te ugyan?«

II.

A polgárok pedig összegyűltek a piac téren, a város házán s hirnököt küldtek urnőjükhöz. Tudtára adták azt az esküjüket, hogy ki nem fognak mozdulni a házaikból, nehogy egy szentségtörő tekintet is érje testét, melyet értük áldozott föl. Lady Godiva alig hallgatott oda, hanem levetkőzött s fölült lovára, melyet egyik szolgálólánya vezetett, becsukta szemeit, ölében összetette a kezeit s összekuporodott a nemes állat hátán. Később fölnyitotta félig a szemeit s a pillái mögül kémlelődött. A házak közt találta magát, melyek közt a ló végig vitte. A házaknak pedig magas falai, sok ablakai és rácsai, a kapuk előtt padjai, a kapuk fölött pedig csodálatos kőalakzatai valának. A többi házakat pedig mintha összenyomták volna az előreigyekvő szomszéd házak. Az utca megsűkül, a közepén egy tuskó állt, s lépcsők vezettek föl a legközelebbi utcára. Valahol kút csobogott, egy szürke kolostor falába kőszent volt beillesztve, egy sarokban pedig fiatal fácska állt, melynek csupasz ágain virágok serkedeztek. Mindez olyan volt, mintha némán, áhítatosan ránéztek volna, elmerülve teste pompájának látványába egy némán bámuló apród szemérmével és tisztességtudásával. Mintha az utcák, amelyeken végigment, hozzá akartak volna hajolni, hogy megcsókolják a kezét, szerényen, titkolt ujjongással, mint ahogyan ő érezte magát, mikor a közelében érezte a tavaszt. Mikor pedig visszanézett, a házak némán álltak ott lehunytt szemekkel, mint aki mélyen akar élvezni s minden gyönyörűséget meg akar magának tartani ebből az ünnepélyes órából. Lady Godiva nem állhatta meg mosoly és barátságos bólintás nélkül s ismét kéjesen, sőt talán boldogan lehunyta a szemeit. A kastély kapujában pedig lelke nem siratta meg többé azt a testet, sőt úgy érezte, hogy az a test most szebb, mint valaha, mintha méltó palota lenne egy oly királynő számára, aki sokat tud.

III.

Leofric gróf egy ideig ágyban fekvő beteg volt, mert sokban nem tartotta meg a helyes mértéket s Lady Godiva ápolta. A gróf azonban kinevette, ha szomorú volt. Azután elmondta Lady Godiva, hogy mint történt a városon való keresztülövlaglása, s mivel úgy gondolta, hogy igazságot kell mondanía, bevallotta, hogy nagyon aggódott, maga sem tudván voltaképpen, hogy miért. De nem fél-e a gróf valamitől, mely a város részéről fenyegeti őt? A gróf azt mondta, hogy a gyáva kalmárlekek meg sem mernek mocczanni, de ha mégis, akkor a beteg öklével fogja beverni a koponyájukat. Nem attól fél ő, mondá a Lady, hanem magát félti. A gróf nevetett s mondá: »Csak nem olyan ember látott meg, aki velem kiállja a versenyt?« Azután elmondta, hogy a pletyka szerint egy ember kinézett az ablakon, de büntetésül nyomban megvakult.

Estefelé a grófnak erős láza volt. De Lady Godiva nem félt tőle, hanem szerényen odament az ágyhoz s előhivatá a szolgálóleányait. Remegő kézzel tett fátyolt a fejére, mondván: »Miután urunk beteg, illik istenhez imádkoznunk. Kövessetek a székesegyházba.« Lementek s a katedrálisba értek. Rövid ima után megszólalt Lady Godiva:

— Illendő, hogy meggyónjak az Ur előtt s pénzt adjak a szolgálóinak, hogy élni birjanak.

Mondá egyik szolgálóleány, hogy már nincs ott pap; Lady Godiva azonban eltűnt a sekrestyében, onnan zajtalan léptekkel kisuhan a szabadba s egy utczába osont be. Remegő testét valami megszállta az utczákon. Egyik kezével a házakat tapogatta, maga sem tudván, hogy miért. Keresztülshuhat a hepehupás kövezeten, mint egy ezüst látomány, s az ablakok felé kapott, mert úgy érezte, hogy a házak szemei mind reá vannak irányozva s e szemek mögött az emberek keresztet hánytak magukra, azt gondolván, hogy tündér suhan el a házak előtt. Lábával meg-megtapogatta az utat, azután ismét gyorsabban kezdett futni. Nagy nyugtalanság fogta el, csalódott a városban, mert úgy érezte, hogy ahol világos ablakot látott, ott a város magával volt elfoglalva s nem törődött vele.

Egyszerre csak egy ház zugában asztalokat látott mécskekkel, csillogó rézkannákkal, s az asztalok körül emberek ültek, s hangosan beszélgettek. Lady Godiva saját nevét hallotta emlegetni, ami oly különösen hangzott. Egy emberhez beszéltek, aki vak volt és poéta volt.

— Hát mond csak, jó Tom, mit láttál, mikor a Lady végiglovagolt az utczákon? Hát megérte, hogy miatta vakságot vegyen magára az ember?

— Csak nem hiszitek talán, hogy büntetésből vakultam meg, mondá a poéta. Tiszteletére vakultam meg, mert azt mondák az én szemeim: »Ily szépség után semmit sem akarnak többé látni. A többi tagok csak hadd álljanak a mindennapi élet szolgálatába, de mi elzárkózunk tőlük, mint kincstárosai a legnemesebbnek, amit magunk számára megszerezhettünk.« Félek azonban, hogy szemeimnek nem lesz elég erejük magukra maradni... hogy a többi érzékeimből egy és más átszivárog beléjük, s szétfoszlatják az isteni képet.

Mivel a többiek semmit se szóltak, a poéta folytatá:

— Mikor urnőnket megláttam, szemeimben bizonyára az egész városnak a vágya gyulladt föl. Mert a város mindent megad nekem, szegény költőnek, amit azelőtt megtagadott. Csak arra kérem a szent Szület, hogy ezt a szent képet a lelkem legszebb termében őrizze meg számomra.

Föállt, otthagya a mulatókat s a fal mentén tapogatózva lement az utczára, hol Lady Godiva állt. Kitért előle, s némán követte. Odaértek ahoz a szöglethez, hol a házak össze voltak építve a kathedrálissal, mert az emberek a templom védelme alatt akartak lakni. Ott egy szögletben Mária-kép volt, előtte paddal, fölötte pedig csipkés betűkkel. A vak poéta letérdelt előtte a homályban.

IV.

Reggel felé Lady Godiva bebocsáttatást kért a kastélyba, mert úgy érezte, hogy valami huzza őt oda, talán valami törvény, talán kötelesség. A cselédség félénken nézett rá, mert nem tudta, hogy honnan jön. Összerezcent, mikor a kapu becsapódott mögötte s hirtelen megfordult s mélységes szomorúság fogta el. Fölemelte fejét, mint akinek valami nagy áldozatot kell hoznia s fölment a nagy kőlépcsőn. Szédülés fogta el, mint ha nem a helyes uton járt volna. Attól tartott, hogy nem eresztik többé vissza a városba, hanem ott tartják s talán olyan helyre zárják, ahonnan nem láthatja többé a várost. Ugy hitte, hogy ebbe bele kell hallnia, de viszont azt nem bírta elviselni, hogy a várost a lábai előtt lássa s ne adhasson neki semmit. Közben úgy tetszett neki, hogy ő nem is ő, aki a férje szobájába vezető ajtó előtt tépelődik, mert az igazi Lady Godiva kint lovagol a városban. Csodálatos megkönnyebbülést érzett azzal az erős akarral együtt, hogy semmi borzalmast, semmi gonoszt nem enged magával történni.

A gróf pedig megfordult ágyában s némán kémelve nézte a Ladyt. A Lady pedig maga elé tette a takaróra a gróf kardját, mondván neki:

— Őlj meg, mert házasságtörést követtem el a várossal.

INNEN-ONNAN.

ő A **goromba Tisza**. Egyébről se irnak az ujságok és egyébről se beszélnek az emberek, mint arról, hogy ez a Tisza István gróf milyen goromba legény. Nem kezdí ugyan a gorombaságot, de — visszagorombáskodik. Megesett, hogy egy ügyvédjelölt urnak, aki valami olyat mondott neki, hogy »hazugság«, azzal vágott vissza, hogy: fogja be a száját! Az általános megrökönyödés a legnagyobb mértékben érhető. Ilyesmihez Magyarországon idáig nem voltunk hozzászokva, hanem éppen az ellenkezőjéhez. A gorombaság idáig a miniszterelnöki szék felé röpködött és nem onnan. Ez már a miniszterelnöki állás kiváltságaihoz tartozott, hogy olyan gorombaságokat kellett lenyelnie, amiért a pinczerek, főként a vasuti állomások éttermeiben, nyakon ütik az öblös száju vendéget. Voltak ellenzéki karrierék, amelyek egyenesen ezen az állapoton nőttek és hizlalódtak, mert a polgári önértetnek határozottan kellemes és jót tesz az, ha látja, amint valaki olyan istenigazában »odavág« egy olyan nagy urnak, mint a magyar miniszterelnöknek. Ez a »kemény legény« glóriáját övezte a tigrisek feje köré és, ezt is meg kell adni, a miniszterelnöknek se ártott meg. Tisza István gróf azonban, ugylátszik, el van rá határozva, hogy változtat ezen a soron. Ugy visszacsattan, hogy a tigris — sirva fakad tőle és könnybemártott lepedővel borogatja a — jómodorát. Ez nagy baj, egyenesen a kenyerét fenyegeti egy csomó hazafinak, mert, ha a miniszterelnök gorombáskodni is tud úgy, mint teszem azt, jó Gabányi Miklós, micsoda tudományából éljen meg jó Gabányi Miklós? Miben legyen ezentul kapacitás Diószadon?

* * *

ő **Vizbőjt**. Kajlinger vízvezetéki igazgató ur holta napjáig büszke lehet arra a riadalomra, amelyet a kétnapos vizbőjt bejelentése Budapesten okozott és ha jó filozófiájú ember, az ünneplő ruháján ordónak viseli azokat a cikkekét, amelyek ez alkalomból az ujságokban megjelentek. A világ összes anyósairól nem fabrikáltak annyi maliciózus vicczet, mint a budapesti vizről, amelyet elmondottak már mindennek ezen a kerek földön; csak éppen — ivóviznek nem. Megirták róla, hogy pusztitöbb, mint a pestis, rombolóbb, mint a lidit-bomba, piszkosabb, mint egy vályogvető cigány, rozsdásabb, mint a néppárti program, hogy van benne főzelék, malter, téglapor, hajkenőcs, csiriz, füstnélküli lőpor, dróttalan táviró, 127 centiméter hosszú Loreley-haj, bajuszpedró, bacillus, örökmozdony, czipőfénymáz, talán még rádium is, csak éppen víz nincs benne, az is csupa rozsdá. Ezt már annyiszor elmondták, sőt be is igazolták, hogy maga Kajlinger mester se merte egyszerűen leczáfolni; beírte annak a kijelentésével, hogy a vízvezetéki csövekből kiáramló rózsás oldatban előforduló különböző mineműségek vannak ugyan, de az egészségre nem ártalmasak, sőt jelentékeny táperejük. Ennyi leszólás után logikusan csak azt lehetett volna várni, hogy a vízvezeték elzárásának hírével valóságos diadalmi harsogással és hálaadó istentiszteletekkel fogják fogadni: és ime, a valóság — általános megrökönyödés, kétségbeesés és a harangok féltreverése. Ami nem jelenthet mást, mint hogy az a vízvezetéki víz mégse olyan valami irtózat lehet, mert hisz a rossznak elmaradásán senki se rémülődik. Ezért mondom, hogy Kajlinger ur joggal büszke lehet az eredményre, mikor a vízvezeték — nem szuperál.

△ **Az üzlet: üzlet.** Annyira, hogy a német császár is beáll vigécznek, az olasz — szenátornak és a magyar kormány czigánynak. Vilmos császár találkozáván hü szövetségével s felséges barátjával, az olasz királylyal, vajjon miről beszél? Arról, hogy rosszul megy az olasz borület a magyar kormány miatt. S oly ékesen panaszkodott, hogy a német császár elérzékenyülve igéri: ne busulj, ezen segíték segíteni. De hát lehet ezen segíteni? A magyar kormány boldog, ha Vilmos császárnak szivességet tehet, de hát az üzlet: üzlet. S Miraglia jön, Miraglia megy, a magyar kormány tárgyal és számít, alkuszik és vállát vonogatja s végül az enged, aki ostobább. S ezek után még akadnak mágnások, akik lenézik a házalót!

* * *

○ **A Kolbász.** A becsületes budapesti kolbászyárosok a héten leleplezték a nem becsületes budapesti kolbászt. Az ilyen leleplezések minálunk már nem igen csinálnak szenzációt. Minálunk már leleplezték a tojást, a tejet, a vaját, mi tudjuk, hogy a tojás Budapesten gummi arabicumból készül, a tej gipszből, a vaj fagygyuból, a vízvezeteki víz minden egyéb-
ből, azért mégis megiszszuk a tejet és megrágjuk a vizet. Sohase tudja az ember, hogy mitől hizik és végső eredményében egyre megy, hogy csirizt evett-e az ember rántótának vagy fűrészpört ivott víz helyett, ha — nem hal meg tőle. Ha meg meghal tőle, akkor meg éppenséggel egyre megy, mert a halottak nem válogatósak és nem követelheti mindenki, hogy okvetetlenül egy huszonötfontos ágyugolyó röpitse át a lelkét a másvilágra. Az ember legyen szerény és érje be egy romlott virstlivel is, ha egyéb nem akad. Ilyen körülmények között egyáltalában nem kelthet valami nagy ribilliót az a teleplézés, hogy a budapesti kolbász nem fenéki kolbász. Hát ki hitte, hogy az? Ha a tojást is meg lehet hamisítani, amit naiv és tudatlan tyukok tojnak, hogyne hamisítanak meg a kolbászt, mikor a legrosszabb máju embernek is el kell ismernie, hogy egy hentesnek több esze van, mint egy tyuknak. Idáig csak afelől ágaztak el a vélemények, hogy mivel hamisítják. Erről sokféle fölfogás volt, az emlős állatok közül igazán csak azok maradtak kombináción kívül, amelyek erőszakos halállal hunytak el. Most aztán megtudjuk, hogy ez a fölfogás nagyon is peszsimisztikus volt, mert a kolbász husát krumpliból csinálják, ami husnak kétes, de tápláléknak végre is korrekt. Ez hát inkább megnyugtató, mint fölháborító, legalább addig, míg ki nem sül, hogy — miből csinálják a krumplit.

* * *

□ **A tótoeska körül.** A tótoeska miatt összevész két világ-rész, vagy ami még sulyosabb: egy tucat ujság. Az egyik nem szereti, hogy a tótoeska Fiumén át menjen Amerikába, a másik nem szereti, hogy Brémán át menjen. S huzzák a tótot jobbról is, balról is, jobbról a törvény és a Cunard Line, balról a brémai hajózársaság és annak hirdetési. Ez a harc most nagy vehemenciával dul, de aligha tart annyit ideig, mint az orosz-japán háború. Mert mihelyst a törvényt életbe léptetik, a tótnak muszáj Fiumén át indulnia, amerre jobb is, olcsóbb is, hazafiasabb is. Igaz, ebben a személyes szabadság nagy korlátozása van, minden embernek szent joga, hogy becsapathassa magát, a szegény tóttól ezt a jogot elveszi a törvény.

* * *

○ **A Vorwärts statisztikája.** A német szoczialisták vezető lapja, a berlini *Vorwärts*, most ünnepli a fennállása husz éves jubileumát. Ebből az alkalmából egy sajátságos kimutatással kedveskedik olvasóinak, olyannal, amely neki kétségtelenül hasznos specialitása, de amelyet mégse fog irigyelni tőle a legádázabb konkurrens sem. Kimutatja, hogy e husz esztendő alatt a szerkesztői összesen százkilenc hónapi börtönt szenved-

tek a szoczialista eszmék kissé tulságos propagálásáért. Ez a vértanusági statisztika első a maga nemében az előfizetési felhívások egyébként meglehetősen változatos történetében. Hogy az eredménye milyen lesz, arra joggal lehet kíváncsi minden ember és nem minden aggodalom nélkül minden ujság-író. Idáig is sok mindennel kecsegtették az ujságok az előfizetőket, életbiztosítási kötvénytől egész a szerecsen-gyerekekig, de hasonlóval még senki sem próbálkozott. Hogy album és aranyóra szívesen kell a közönségnek, ez könnyen érthető, de hogy van-e annak valami előfizetésre serkentő hatása, ha a szerkesztő sűrűn ül a börtönben, az csak most fog kiválgani. Végre is a legkövetelőbb előfizető is egészen más dolgokat kíván az ujságtól, mint azt, hogy bezárják a redaktorát; legalább idáig az ujságok nem ilyesmivel lettek világlapokká. De ha a *Vorwärts* reklámja beválik, akkor igazán nincs mit irigyelni a többi német szoczialista lap szerkesztőjén, mert a legkevesebb, amit ezektől az uraktól a kiadójuk követelni fog, a lap fölvirágzása érdekében, legalább is tiz esztendei fegyház lesz.

Művészet.

A tavaszi képkiallítás.

A kiállítás legszebb alkotása ott függ a szerény I. teremben, 47. szám alatt, két Jendrassik-kép között. Én úgy érzem, hogy egy erőben hatalmasabb és művészi értékben gazdagabb képtermet mellett is, Lotz Károly alkotását egy külön szoba illette volna meg, mert egészen bizonyos, hogy ez a »Női arckép« azt a szobát teljesen betöltötte volna. Ott, ahol Lotz Károly mester ilyen nemes éneket mond az ifjúságról, a szépségről, hallgatni illik mindenkinek. Ritkán, nagyon ritkán beszéltek ilyen szépen a vonalak és a színek a leány-szépségről és a leány-lélekről.

Hát igen! Az évek kérlelhetetlenül mennek és mulnak, de a mester lelke mindig ifju és üde marad. Szereti az életet és rajong a szépért. A lelke fényes ezüst tükörhöz hasonlít és az, ami szép, kristálytisztán ragyog vissza benne: és ezt a képet hű igazsággal, igazi művészi alázatossággal adja vissza vonalban és színben. Ez a gyönyörű munkája azt közli velünk: Ime, ezt láttam; hű és őszinte voltam, és alázatos a hatalmas természet szépsége iránt és mert én csak ember vagyok és nekem, hogy lelkem szerint elbeszéljem azt, amit láttam, csak a szörből való ecset adatott!

És ez így van. A kép igazságot mond. Nincsen rajta sem színben való tulzás, sem rajzban való stilizálás, sem más módokon való hatás keresés, sem semmi hazug beszéd, ami azt mutatná, hogy a művész erősebb akart volna lenni, mint a természet. Egy fiatal leány szépséges arcképét festette meg anélkül, hogy a mester virtuóztása előtérbe lépne és sértene bennünket. A mestert jóformán nem is látjuk, annyira leköt bennünket maga az a leány-lélek, aki pontosan meghatározott czél nélkül a távolba néz a maga bizalomteljes, életkedvtől ragyogó szép szemével. A mester a szabad természetbe állította be ezt az előkelő, intelligens fejű uri leányt és mezei virágokat adott a kezébe. Ott van a sárga fejű székfű, a pipacs, a kék buzavirág és a vad lóhere virágja a kezében. Mögötte halmos vidék, ő maga fehér ruhában virágos réten áll, mert az úgy van, hogy mindnyájan egyedül állunk a szabad természetben és amikor virágokat szedünk, bizalomteljesen és ragyogó szemmel nézünk a saját kicsi életünk problémái elé!

Ez a kép az egyetlen igazi eseménye ennek a kiállításnak.

Aki megnézi ezt a csodaszép képet, igazat fog nekem adni!

És most nézzük meg a kiállítást!

Szívesen elhiszem, ha mondják, hogy az I. terem luxuriózus berendezése szükséges volt. Nem kutatom, hogy a Schmidt-czég régi butorai között van-e utánzott, mert — habár ez a nagy terem inkább egy elég jó izlés-sel összeállított butoraktárhoz hasonlít — mégis itt-ott csakugyan láthat az ember valami szépet is.

A kedvelőknek nagy öröme fog válni, ha a Zsolnay Miklós gyárából kikerült és alakra és színre egyaránt distingvált eusin-vázákat figyelmükre méltatják.

Ebben a díszes nagy teremben két híres mesternek összesen négy képe függ és azonfelül vagy 10—12 igen figyelemre méltó apró bronz mellett látható Ligeti Miklós-nak összesen nyolcz arczkép-szobra, melyek közül egyszerű, tiszta és biztos kezelésénél fogva különösen kiválik a Zichy Ludmilla comtesse igen kedves márvány-képmása.

Benczur Gyula »Király képén«, ugymint a mester minden alkotásán, a csendéleti részek gyönyörűek és csak sajnálni lehet, hogy a fej túlságosan sötétben van tartva. Első tekintetre meglepő módon hat Schlauch Lőrincz bibornok arczképe! Ime, egy hatalmas kép, amely reprezentálni akarja azt a nagyon zseniális embert. A nagyméretű kép teljesen tele van a bibornoki pompával és lényegében ez a luxuriózusan fényes ruha adja meg a kép egész tartalmát. Az arczkép hangsúlyát ez a fényes dísz hordja.

A bibornok tartása — és azt hiszem, minden bibornok tartása ilyen — előkelő és büszke. A nézése — és azt hiszem, minden bibornok nézése ilyen, ha lefestik — hideg, előkelő és nincsen benne semmi intimitás, semmi abból, ami a meleg élet szeretetét éreztetné, ami a nézőt az ő szívéhez, vagy intelligenciájához közelebb vinné — ha volt neki szíve, vagy ha volt neki intelligenciája.

Ez a két értékes viaticum nem minden ember és nem is minden bibornok sajátja. Csak kevés embernek és még kevesebb bibornoknak jutott ebből annyi, hogy másoknak is adhasson belőle.

Amde Schlauch Lőrincz embertársunk, amellet hogy a bibornoki pompa és dísz jutott neki osztályrésztül — gazdag és előkelő volt a szívénel és az eszénél fogva is — és én azt hiszem, hogy ez a két utóbbi körülmény volt az ő földi pályafutása alatt a fontosabbik.

Sokáig néztem ezt a hatalmas és mesterhez illő módon megfestett reprezentáló képet. Miért, hogy ez a gyönyörű bibor-palást erősebben hat, mint benne az ember? Miért, hogy abban a nagy, fejedelmileg hideg pompában, amely végre is csak mulandó semmiség — elvész az, ami az emberben halhatatlan — a szeretettel és észszel telített lélek?

Milyen erőteljes nagy alkotás lehetett volna e kép, ha ebben a nagy pompában megláthattuk volna a pompánál nagyobb embert!

A túlnyomó részben dekoratív kép, ha embert ábrázol, még ha olyan előkelő mester alkotja is, mint amilyen Benczur Gyula — nagy és mély hatást nem ébreszthet.

Ismétlésekbe kellene esnem, ha László Fülöp E. két arczképével foglalkoznám. A *Hét* utolsó előtti száma az ő nagy művészi kvalitásait méltatta és ezuttal csak annyit jegyezhetek meg, hogy mind a két arczkép hirdeti a mesterét.

Mednyánszky László, a színekben kifejezett misztikus hangulatok erőteljes költője, ez idén is meglepett bennünket. Mind a három képe a legjobbak közül való, amiket eddig festett. Ha szavakra kellene felváltani ezeket a csodálatos képeket, Leopardi költemények lennének belőlük. Szereti a homályt és szereti a napfényt.

A »Mocsaras táj« című kép (208), a maga pihenő nyugalmával, amint a hold sárgás fényvel beragyogja a mocsár vizeit, első tekintetre megfogja a lelkünket. A hold párázattól telített levegőbe ontja szét sárgás-vörösre vált sugarait és ez a sárgás vörös fény ezer meg ezer milliárd fényparányokra oszolva, pazar gazdagsággal ellepi a vizeket, a sásokat, a mocsár füveit és a párázattal telített levegőt. Valóságos játéka ez a hold fényének; a föld sötét testével, tüneményszerű élete a fénynek és a homálynak. És mialatt a fény így játszik a homálylyal, a mocsár vizei mozdulatlanul pihennek és alusznak mélyen.

A »Poprádi tó« című kép ugyanezt a játékot mutatja nappal. A napot nem látjuk, de a mészkö-sziklák között az apró jegeczek milliói és milliói az opálszinek gazdagságával mosolyognak vissza az égbe; csodálatos fénytörésekre bontván az életet adó nap meleg, fehér sugarait. Ez a két kép valósággal szimfóniája a színhatásoknak! Amellet azt is mondják, hogy a fény, a világosság minden, mert az az élet!

Mednyánszky László nemcsak szereti a természetet, de érti a beszédjét is!

Olgyay Ferencz szemében a tájkép csak mint dekoráció tükröződik. Az »Alföld« és a »Hold feljött« nagyon szép és nagyon hatásos képek. Igazságot nem keresek bennük és csak őszintén gyönyörködöm a gobelin-szerű képek nemesen finom színeiben.

A Szlányi és Bosznay tájképei nem érintenek. Nem bírom megérezni bennük sem a színek szépségeit, sem a természet igazait.

Nagy Sándor »Üdvözlégy Miriám« című képét sokan fogják megnézni. De a kép erőtlen szentimentalizmusa nem fog lekötöni senkit. Nem! Nem ilyen a szerelem! Soha sem volt ilyen, és soha sem lesz ilyen! A szárnyas férfi akt, amint utána húz a felöltözött Miriámnak — nagyon ügyes gondolat! Kár volna elejteni, mert megérdemelné, hogy Nagy Sándor azt erőteljesen, igaz férfierővel újra festené meg.

Juszkó Béla a »Hajóvontatás«-ban nem mindennapi erőt mutat. Izmos tehetség, tele szertelenséggel és erővel. Bátor, sőt vakmerő, mert corrigálni meri a természetet. Neki nem elég szépek és hatásosak a mi felhőink, a mi árnyékunk, hát olyan felhőket és árnyékokat fest, amilyen neki jól esik! Jól teszi, mert ő még fiatal és még nem bir a saját erejével. Majd lesz ez másképpen is. Majd ha megtanulja tisztelni a természetet, majd ha tudatára jön annak, hogy nem született még olyan ember fia, aki szebbet tudjon teremteni, mint amit a föld és a nap szeretkezésük szent pillanataiban teremtenek, akkor majd ő is alázatos lesz és majd ő is azt mondja, amit a nagy mesterek: nekem, hogy elbeszélni tudjam, amit láttam, csak a szörből való ecset adatott! Addig pedig csak kenjen és kenjen úgy, ahogy neki jólesik!

Bruck Miksa a »Sió torkolata« és az »Elhagyott kapu« czimeken két igazán szép és kedves tájképet állított ki. A két kis ráma a természetnek két felejthetetlenül szép darabját tartalmazza.

Edvi Illés Aladár egész szép collectióra való vízfestéses tájképet mutat be. Valóban bravuros művészettel dolgozik! Igazi kis drágakövekhez hasonlítanak ezek az apró, nyájas képek! Kérem, nézzék meg és vegyék meg valamennyit — nehogy mások kapkodják el!

Telkessy Valér (296) egy életteljes, eleven női arczképet hozott! A tulajdonosa büszke lehet erre a biztos kézzel megfestett munkára! A kép a festő jó izléséről tanuskodik. Kevés színnel, de határozott rajzzal sokat tud mondani.

Angyalffy Erzsébet nevével évek multán most először találkozunk a tárlaton. Az öreg Lotz egyik legtehetségesebb tanítványa ő, életviszonyai messze vetették a

KÖZGAZDASÁG.

A trieszti általános biztosító társaság (Assicurazioni Generali) f. é. márczius hó 18-án tartott 72-ik közgyűlésén terjesztettek be az 1903. évi mérlegek. Az előtünk fekvő jelentésből látjuk, hogy az 1903. december 31-én érvényben volt életbiztosítási tőkeösszegek 656,787,581 K és 31 ft tettek ki, és az év folyamán bevett díjak 28,731,705 K 08 frugtak. Az életbiztosítási osztály díjtartaléka 14,002,386 K 03 frug, 174,192,235 K 16 frug emelkedett. A tűzbiztosítási ágban, beleértve a betöréses-lopás elleni és tükrüvegbiztosítást a díjbevétel 12,989,614.539 K biztosítási összeg után 21,276.945 K 70 f volt, miből 8,716.810 K 37 f viszontbiztosításra fordítottatott úgy, hogy a tiszta díjbevétel 12,560.135 K 33 frug, mely összegből 8,669.907 K 26 f mint díjtartalék minden tehertől menten jövő évre vitetett át. A jövő éveken esedékessé váló díjkötelezvények összege 86,523.237 K 41 f. A szállítmánybiztosítási ágban a díjbevétel kitett 3,720.916 K 60 ft, mely a viszontbiztosítások levonása után 1,161.348 K 49 frug rugott. Károkért a társaság 1903-ban 26,668.093 K 31 ft folyosított. Ehhez hozzáadva az előbbi éveken teljesített kárfizetéseket a társaság alapítása óta károk fejében 768,682.165 K és 98 fnyi igen tekintélyes összeget fizetett ki. A nyereségtartalékok közül, melyek összesen 23,505.036 K:95 frug rugnak, különösen kiemelendők: az alapszabály szerinti nyereségtartalék, mely 5,250.000 K tesz ki, az értékpapírok árfolyamigadozására alakított tartalék, mely a 3,729.624 K 17 f külön tartalékkal együtt 16,778.952 K 01 frug emelkedett, továbbá felemlitendő a 160.000 Kra rugó kétes követelések tartaléka és a 378.042 K 47 fnyi ingatlan tartalék. Ezen kívül fennáll még egy 938.042 K 47 ft kitevő külön alap, melynek az a rendeltetése, hogy az életbiztosítási osztályban a kamatláb esetleges csökkenését kiegyenlítsse. A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek elsőrangú értékekben vannak elhelyezve, az ideai átutalások folytán 208,632.918 K 73 frug 227,329.923 K 25 frug emelkedtek, melyek következőképpen vannak elhelyezve: 1. Ingatlanok és jelzálogkövetelések 35,297.680 K 66 f; 2. Életbiztosítási kötvényekre adott kölcsönök 19,464.641 K 25 f; 3. Letéteményezett értékpapírokra adott kölcsönök 723.807 K 13 f; 4. Értékpapírok 157,833.474 K 11 f; 5. Tárcza-váltók 1,008.628 K 72 f; 6. A részvényesek biztosított adólevelei 7,350.000 K; 7. Bankoknál levő rendelkezésre álló követelések, készpénz és az intézeti követelése, a hitelezők követeléseinek levonásával 5,651.691 K 38 f. Összesen 227,329.923 K 25 f. Ezen értékekből 45 millió korona magyar értékekre esik.

Az Első Biztosító Intézet Katonai Szolgálat Esetére. Ő cs. és kir. fensége József kir. herczeg védnöksége alatt, mint szövetséget márczius 27-én tartotta Münnich Aurél dr. országgyűlési képviselő elnöklésével XI-ik rendes közgyűlését. Bemutatott üzleti jelentés mindenképp az intézet védője leányának Klotild kir. herczegasszony-nak elhunytáról emlékezik meg; az igazgatóság részvétfőliatára a kir. herczeg táviratilag mondott köszönetet. Maga a zárószámadás ezuttal is csak újabb tanujelét adja az intézet terjedése és gyarapodásának, a mi tekintettel a kedvezőtlen politikai és közgazdasági viszonyokra, annál is inkább figyelmet érdemel, minthogy a szerzési jutalék ezuttal voltak első ízben teljesen leirandók, amiből kifolyólag az igazgatóság czélszerűnek tartotta az üzletszerzés körül kettőzött óvatossággal eljárni. Ha mindazonáltal sikerült közel 9 millió korona új szerzeményre szert tenni s a biztosítási állományt 47,349.573 korona tőkére és 27.012 korona évi járadék-díjra emelni, jugs ez csak az igazgatóság czéltudatos eljárása s az intézet népszerűsége mellett bizonyít. A bevételek a múlt évben is tetemesen szaporodtak, amennyiben díjak és illetékek czimén 2,068.274 korona 08 fillér, kamatokban 475.622 korona 70 fillért vettek be, míg a díjtartalékok 1,677.812 korona 88 fillérrel szaporodtak, s ezzel 11,377.020 korona 21 fillérrel emelkedtek. A kiadások normálisak maradtak, s legtöbb tételüknél észlelhetők az igazgatóság által alkalmazott szigorú takarékosági elvek. A mérleg-számla 11,991.907 korona 47 fillér vagyont, tehát az előző évvel szemben jelentékeny szaporodást tüntet föl. Ennek legnagyobb része elsőrangú jelzálog-kölcsönökben és jelzálogilag biztosított értékpapírokban van elhelyezve. Az évi fölösleg, ellenére az igen tetemes leírásoknak, 111.975 korona 42 fillérre rug. A központi választmány és az igazgatóság mandátuma lejárván, az eddigi funkcionáriusok egyhangulag újból megválasztattak. A megjelent tagok közül többen meleg szavakban adtak kifejezést a közgyűlés elismerése és köszönetének, amely Münnich Aurél dr. elnök életésével oszlott szét. Közgyűlés után az intézeti tisztviselők hódolatukat fejezték ki Münnich Aurél dr. elnök előtt, abból az alkalomból, hogy őt ő felsége a Lipótrend középkeresztjével tüntette ki.

A Magyar Általános Köszénbánya Részvénytársulat igazgatósága az 1903. év mérlegét a következőkben állapította meg: elhatározta, hogy a f. hó 16-án megtartandó közgyűlésnek javasolni fogja, hogy a 2,107.238:82 koronát kitevő bruttó nyereségből 871.820:21 korona értékcsökkenési leírásokra és tartalékokra, 160.000 korona általános tartaléokra, 50.000 korona az elsőbbségi kölcsön tartalékára, 30.000 korona külön adományul a tisztviselők nyugdíj-

alapja és 10.000 korona a bányatárspénztár részére, 66.558:60 korona az igazgatóság és a tisztviselők alapszabályszerű jutalékára és 660.000 korona a részvénytőke 5 és fél százalékos osztalékára fordítottassék, míg a fennmaradó 258.860:01 korona a tavalyról áthozott 643.127:85 koronával együtt 901.987:86 korona összegben új számlára vezetessék elő.

Első leánykiházasítási egylet m. sz. márczius 25-én tartotta negyvenegyedik közgyűlését. Az 1903-ik kezelési évre vonatkozó jelentés és zárószámadás, miután minden tekintetben felette kielégítő eredményeket tüntetnek fel, a felmentvény megadása mellett egyhangulag tudomásul vétetnek. A jelentésben és mérlegben a következő figyelemreméltó adatok találhatók: Nászjutalékok és visszafizetések címén 859.513 K 29 f lett kifizetve, ezek között 95 árva jutalékrész 59.550 koronával. Az új beiratkozások 14.854 jutalékrész, 3017 jutalékrészrel többet eredményeztek, mint az előző évben. Díjakban 2,507.619 K 49 f vételeztetett be, ami 221.754 K 56 fnyi emelkedést jelent. A kamat és bérjövedelem 413.120 K 52 f, tehát 40.727 K 42 frug több volt, mint az 1902. évben. A díjtartalék 1,202.482 K 99 frug növeltetett és most már 9,334.174 K 85 frug emelkedett. A nászjutalék felemelési és a külön tartalékokra 116.206 K 20 f esik, melyek most már 708.774 K 60 frug rendelkeznek. A múlt esztendőben létesített árfolyamkülönbözeti tartalékhoz 15.000 K csatoltatott, mely ezzel 65.000 Kra rug. A hivatalnoki nyugdíjalap javára, a hivatalnoki testület hü és buzgó szolgálatainak elismerése mellett 5000 K megszavaztatik, mely nyugdíjalap immár 140.483 K 02 fnyi összeget ért el. A központi hivatal és a főügynökségek szerelvényeinek és leltárainak teljes leírása, az alapszabályszerű javadalmazások megszavazása, valamint az intézeti épületekről történt tetemes leírások után, a mérleg végösszege gyanánt 10,520.392 K 67 f mutatkozik, mely végösszeg, takaréketekben, állampapírokban és egyéb elsőrendű értékpapírokban, valamint kiváló saját épületekben fedezetet leli. A felügyelő-bizottságba újra dr. Alexander Bernát, dr. Simonyi Zsigmond, Héger József, Wertheimer Albert és Seifensieder József urak választattak.

A Ganz és Társa vasöntő- és gépgyár részvénytársulat igazgatósága megállapította az 1903. évi zárószámadást, mely 1,185.254 K tiszta nyereséggel záródik, ugy hogy a 280.964 K nyereségáthozat hozzászámításával összesen 1,466.218 K áll a részvényesek rendelkezésére. Határozatba ment, hogy az igazgatóság az 1904. év április 21-re összehívandó közgyűlésnek 1903. évre 140 K osztalék kifizetését fogja javasolni, továbbá indítványozni fogja, hogy az alapszabályszerű jutalékok levonása után az osztaléktartalékalap javadalmazására 200.000 K, a tisztviselők nyugdíjalapjának javadalmazására 40.000 K fordittassék, a fennmaradó 267.693 K pedig új számlára vitessék át.

A Dunagőzhajózási társaság 1903. évi mérlege, az előző évi nyereségáthozattal együtt, 2,600.087 kor. tiszta nyereséggel zárul, ugy, hogy a mérleg 503.616 koronával kedvezőbb az előző évi mérlegnél. A tiszta nyereségből 344.764 kor. az államtól nyert előlegek visszafizetésére fordittatik, 1,824.000 kor. részvényenkint 38 kor. osztalék (1903: 32 kor.) kifizetésre használtatik fel, 440.324 kor. pedig új számlára vitetik át.

HETI POSTA.

Kassa. *Romboides.* A Kisfaludy-társaság: az idén is csak három tagot választott be a társaságba, a negyedik hely üres maradt az eljövendő Messias számára, hogy a szerencsétlennek legyen mindjárt fészke, ahol tollszökodhatik. Ugy tesznek, mint a zsidók a husvéti nagy páska-dárdón, mikor az asztal végére odaállítják a nagy ezüst serleget Eliás próféta számára. A lakoma végén aztán még az ajtó is kinyitják és ugy tesséklik befelé, de Eliás prófétának van esze és nem jön. Kis vártatva aztán a család legifjabb csemetéje érinti ajkaival a poharat. A Kisfaludiak is a rákövetkező évben, mikor a Messiásnak megint nem méltóztatott eljönni, átadja a helyet valamelyik aktuális csecsemőnek.

Vega. Vége.

Le ciel est si bleu. Az eredetije szép, a fordítása erősen foltozott. A muzsikát vagy eredetiben élvezi az ember, vagy sehogy.

Pap és színész. Két fiatal ember tervezet a jövőre. Az egyik színész akar lenni, a másik pap, csak hogy megfordítva érik el céljukat. Aki papnak indult, egy leány miatt leveti a barátcsuhát, aki színésznek indult, egy leány miatt felveszi. Ötletnek jó, de a kivitele gyöngye.

Nagyvárad. Sz. A regény az idén sem marad el. Valószínű, Heyermans egyik érdekesítő, színes belga regényénél állapodunk meg.

Szöged. Korom. Hogy a festőkre mért költ az állam annyit és mért oly keveset az irodalomra? Hát a festményt fel lehet akasztani, az irodalmat nem. Továbbá: az irodalmat az Akadémiára bizza az állam, csináljon vele amit akar, az Akadémia pedig nem akar semmit. Ennyi az egész.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos: KISS JÓZSEF.

5% kedvezmény

Ingyen és bérmentesenküldi meg
az érdeklő-
dőknek atavaszi ujdonságok remekeit, u. m. szövet, ruhavászon, zefir, levantin, batist stb. — Továbbá végből
vágott vászon, chiffon, zsebkendő és asztalnemű teljes mintagyűjteményét**ÁCS és FODOR** női divat-, vászon- és fehérnemű-áruháza
BUDAPEST, IV., MUZEUM-KÖRUT 39. SZ.Készséggel mintázza meg ezenkívül az elismert tartós és jutányos „HÓFEHÉRKE” vászon-
különlegességet is. — A hölgyvilág saját érdekében
forduljon a céghez, a mely „A HÉT” előfizetőit
5% kedvezményben részesíti.

5% kedvezmény

VILÁGHIRŰ!a »REKORD« festészeti műintézet a kiválóan sikerült élet-
nagyságu arcképeiről, melyeket elismert művészek által
készített. Számos (kir. közjegyző által hitelesített) elis-
merő-levél a világ minden tájáról.**Elsőrangú képek árai:**Olaj-, aquarell- és pastellfestésben fénykép
után 48–63 cm. nagyságban ára 20 kor.
Legfinomabb kivitelű Brom, Platin és kréta-]
rajz ára 5 kor.**Részletes árjegyzék bérmentve.**Egy életnagyságu festményt készítünk mindenkinek
teljesen ingyen, ha részünkre 5 rendelést szerez és azokat
egyenként vagy egyszerre beküldi.**„REKORD”**

festészeti műintézet

BUDAPEST, VII., ROTTENBILLER-U. 46. SZ.

A TAVASZI ÉS NYÁRI DIVAT LEGUJABB TERMÉKEI DÚS VÁLASZ-
TÉKBAN ÉS A LEGJUTÁNYOSABB GYÁRI ÁRAKBAN KAPHATÓK**SZEKULESZ R.**

művirág- és disztoll-gyárában.

Budapest, IV. ker.,
Károly-utca 4. és 5.Kalapvirágok, tolldíszek, kócsag-
tollak, tollboák. Alkalmi aján-
dók, finom disztárgyakban.
Menyasszonyi koszorúk, és dí-
szek a legújabb divat szerint.
Színházi, alkalmi és sirkoszorúk
szalag és nyomattal, bármily
kivitelben; különlegességek dísz-
növények és pálmákban.

Eladás nagyban és kicsinyben.

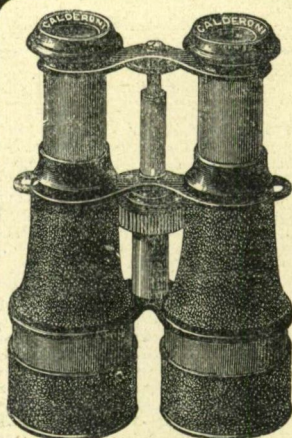
Sürgőnyezim:

Szekulesz, Károly-utca.

ALAPITTATOTT 1860-BAN.

Calderoni és Társa

Budapest, IV. ker., Váci- és Deák-utca sarkán.

SZÍNHÁZI LÁTCSÖVEK aluminiumból, legkülön-
bözőbb kiállításban, ki-
tűnő üvegekkel, bőrtokban v. elegáns peluche-zacsokban.**NŐI LÁTCSÖVEK FOGANTYUVAL.** Zeiss,
Busch
és Goerz-féle prismás távcsövek. Tábori, vadász- és
verseny-távcsövek legújabb átalakítással a tirage rapide.
Salon-lorgnettek.**ORRCSIPTETŐK**és szemüvegek arany-
ezüst- és teknősbéka-
csont-keretben, legjobb
üvegekkel. Stereo-
kop-szekerények. Anc-
roid-légsulymérők.Terem- és ablakhöme-
rők díszes kivitelben.Rajzeszközök. Fény-
képészeti készülékek
stb. dús választékban.Árjegyzékek kívánatra
bérmentve küldetnek.

Legtökéletesebb arctisztító-
és szépítő-szerek a
KRIEGNER-féle

Akáczia-crème
2 kor.

**Akáczia-
puder**
1 kor.

Akáczia-szappan
1 kor.

Törv. védve. — Kapható
gyógyszertárakban. Főraktár:
Korona-gyógytár Bpest, Kálvin-tér.

TOKAJI BORTERMELŐK TÁRSASÁGA

Schiffer és Társai Tokaj, ajánlják kitűnő

TOKAJI

gyógy-, csemege és asztali boraikat.

1901. évi szamorodni bor literje 2.— K 1901. évi aszuber félliteres üveg 4 K
1900. > > > 2.40 K 1889. évi gyógyaszu 6 K

ÁRJEGYZÉKET KIVÁNATRA BÉRMENTVE KÜLDÜNK.

Évi bérlet

4 különféle fölvételre,
minden idényhez újabbkép,
különböző nagyságban

1 évre 6 korona.

Részletfizetésre 7 kor. — Makartképek darabja 1 frt.
MIND ELEGÁNS ÉS SIKKES KIVITELBEN.

Waitzner fénykép. műintézet

VII. kerület, Erzsébet-körut 20. szám.

**HA ÖSZÜL A HAJA,
HASZNÁLJA A HIRNEVES**

Ára 2 korona **Stella-vizet** Ára 2 korona

mely nem fest, hanem a haj eredeti színet adja vissza.

Kapható **Zoltán Béla** gyógyszer-tárában.

O csász. és kir. fensége József főherceg udvari szállítója.

BUDAPEST, V., SZABADSÁG-TÉR,
SÉTATÉR-UTCZA SARKÁN.

**MATTONI FÉLE
GIESSHÜBLER**
Természetes gyógyvíz
SAVANYÚVIZ**KERESZTÉLY SÁNDOR**

Magyar gyártmányu zongorák, melyek a külföldi koryfeusok által is a legnagyobb elismerésben részesülnek, kizárólag a gyárosnál, (Budapesten, Váci-körut 21. sz. alatt az (Iparudvarban) kaphatók.

Ezen pompás zongorák a legkisebb részletekig hazánkban készülnek és bizonynyal érdemükhöz képest továbbra is nagy pártfogásban részesülnek. Nem volt még magyar vállalat, mely ily nagyszabásu és elsőrendű zongorákat produkált volna; meitan nevezhetjük tehát Keresztély Sándort a magyar Bösendorfernek.

Keresztély műterme Budapesten, Váci-körut 21. sz. a. van, a hol a külföld hírnevesebb gyártmányai is tartatnak eladásra és kiváló készítményeit ezekkel mindjárt össze is hasonlíthatjuk.

— Soványság —

Szép telt testidomok a D. Franz Steiner & Co., Berlin keleti erőporától, 1900. évi párisi és 1901. évi hamburgi aranyéremmel kitüntetve 6—8 hét alatt már 30 fontnyi gyarapodásért kezesség. Orvosi rendelés szerint. Szilguran becsületes. Nem szédélges. Számos köszönőlevél. Ara kartononként 2 kor. 50 fillér. Postautalványon vagy utánvétellel megrendelhető

TÖRÖK JÓZSEF
gyógyszertárában

BUDAPEST, 50. Király-utca 12.

AKTOK és pikantériák, fénykép ujdonságok kabinet és stereoskop alakban. Katalógus és 100 kisebbített fényképek 1 kor. 20 fillért küld a „NOVITAS” kiadó cég München XXV/507.

FÖLDES-féle

MARGIT 1 tégely ára egy korona. Kapható minden **CRÉME** gyógyszertárban.

Pár nap alatt ifjítja és szépiíti az arcot. Gyorsan és biztosan eltávolít redőket, szeplőt, májfoltot és bőrtátkát (Mitesser). Készíti és szétküldi

FÖLDES K. ARADON.

Főraktárak Bpsten: Török J. gyógytára Király-u. 12. és Andrássy-ut 20. Egyszer »Nador« gyógytára Váci-körut 17.

GANZ és TSA

t. cz. részvényesei az 1904. április 21-én d. u. 4 órakor Budapesten, II., Lövház-u. 39. sz. alatt tartandó

VASÖNTŐ ÉS GÉPGYÁR
RÉSZV.-TÁRS. BUDAPESTEN,

harminczötödik rendes közgyűlésre

tisztelettel meghívtnak.

NAPIREND:

1. Az 1903. évi mérleg előterjesztése, az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése, a tisztasági nyereség fölöstása iránti határozathozatal s a fölmentvény megadása. — 2. Az igazgatóság megválasztása. — 3. Egy felügyelő-bizottsági tag választása. — 4. Netáni indítványok az alapszabályok értelmében.

Az alapszabályok 14., 15. és 36. §§ ai értelmében a közgyűlésen csak azon részvényesek bírnak szavazati joggal, kiknek részvényei a társaság könyvében legalább három hónappal a közgyűlés előtt nevikre irattak át és a kik részvényeiket legalább három nappal a közgyűlés előtt a társulati pénztárnál letéteményezték.

Egybíránt részvények helyett budapesti nyilvános hitelintézetek letétjegyvit is lehet letenni, ha ezekből kiviláglik, hogy a letéteményezett részvények a társulat részlőnyvébe a letéteményező nevére vannak beírva.

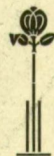
A közgyűlésen minden alapszabályszerűen letéteményezett egy-egy részvény, egy-egy szavazatra ad jogot, ha azok száma nem több tíznél. De ezen számon felül csak minden öt-öt részvény után esik egy-egy szavazat. A szavazás jogát meghatalmazott által is lehet gyakorolni, meghatalmazott azonban, a törvényes képviselőket kivéve, csak szavazatképes részvényes lehet.

Az évi mérleg, a felügyelő-bizottság jelentésével együtt, folyó évi április 12-től kezdve a társulati igazgatóság irodájában, II., Lövház-utca 39. sz. a t. cz. részvényesek rendelkezésére áll.

Az igazgatóság.

**BEKÖTÉSI
TÁBLÁK**

A HÉT KIADÓ-
HIVATALÁBAN
BUDAPEST,
VIII. KERÜLET,
RÖKKSZILÁRD
UTCA 18. SZ.
KAPHATÓK.

Miként lehet szép idomokhoz jutni?

A szép mell egyike a női szépség legelőkelőbb keléseinek s azzal a természet nem igen pazarodik. — A hölgyek örömmel fognak tudomást venni arról, hogy létezik egy teljesen ártalmatlan szer, mely a természetet gyöngéd módon kényszeríti, hogy ebben a tekintetben ne fukarkodjék. Ezen, a párisi előkelő hölgyvilágban előnyösen ismert szer a Ratie-féle PILULES ORIENTALES alkalmazása, mely a legelőkelőbb párisi orvosoktól ajánlva s tényleg bírnak azon tulajdonságot, hogy a melleit fejlesztik, ruganyosságát elősegítik, a szöveteket erősítik, a vállcsontok kiszögélését eltüntetik az által, hogy a mell idomainak általában teltséget kölcsönöznek. Hatása abban áll, hogy az etelek hízó alkatrészeit elősegítik s azok a mell környékén ülepednek le. Az egyszer elért eredmény minden külön kezelés nélkül megmarad.

A Ratie-féle PILULES ORIENTALES eltelő hatása folytán szép, üde arcbórt és fiatal

kinézést kölcsönöznek és az egész testet fiatalítják. — Minden természethez alkalmazkodnak, a fiatal, fejlődő leány epügy használhatja, mint a kifejlett asszony és semmi körülmény között nem ártalmas.

Törvényileg védett védjegy. A körülbelül 2 hónapig tartó gyögmódhoz könnyen lehet alkalmazkodni a nélkül, hogy a megszokott életmódot a legsekélyebben meg kellene változtatni. Ara egy doboznak, használati utasítással, 6 kor. 45 fill. (Szetkülés bérmentve, titoktartás mellett.) Utánvétellel 6 kor. 75 fillér.

Ne fogadjunk el oly dobozt, a melyen nincsen az UNIO-védjegy s a mely a címken következő feliratot nem tartalmaz: J. Partié Pharmacies, 5., Passage Verdeau, Paris. Főraktár Magyarország és Ausztria részére: TÖRÖK J. gyógyszer., Budapest, Király-utca 12.